

Karkun
evankelinen
opisto

LUKION OPINTO-OPAS 2022–2023 (OPS 2016)

SISÄLLYSLUETTELO

YHTEYSTIEDOT	2
TERVETULOAA KARKUN EVANKELISELLE OPISTOLLE.....	3
OPISTON HISTORIAA	3
LUKUVUODEN 2022–2023 AIKATAULUT	4
OPISTON HENKILÖKUNTA	5
OPETUSSUUNNITELMAN MUKAINEN TUNTIJAKO	6
YLEISTIETOA OPISKELUSTA.....	7
YLIOPPILASKIRJOITUKSET	13
JATKO–OPINNOT	15
KURSSIKUVAUKSET	16
OPPIKIRJALUETTELO 2022–2023	39

YHTEYSTIEDOT

Karkun evankelinen opisto
Mainiementie 50
38100 SASTAMALA
Puh. 03 513 4151
henkilökunnan sähköposti: etunimi.sukunimi@keokarkku.fi
www.keokarkku.fi

Rehtori	Matti Rusama 050 331 9867
Hallintojohtaja	Marjo Anttoora 044 742 8219
Lukion linjanjohtaja	Anna-Kaisa Ruski 044 767 5016
Lukio 1 ryhmänohjaaja	Emilia Natunen 044 770 0385
Lukio 2 ryhmänohjaaja	Riikka Salo 044 767 5020
Lukio 3 ryhmänohjaaja	Niina Lehtimäki 044 767 5220
Opisto-ohjaaja	Reetta Vuorinen 044 7675026
Kuraattori (oppivelvolliset)	Salla Vainionperä 040 181 9036
Asuntolavastaava	Terhikki Nurmi 044 770 0286
Terveydenhoitaja	Katja Tournonen – yhteydenotto Wilma-viestillä
Ilta- ja yöpäivystäjä	044 770 0398

TERVETULOA KARKUN EVANKELISELLE OPISTOLLE

Karkun evankelinen opisto on Suomen Luterilaisen Evankeliumiyhdistyksen (SLEY) omistama kansanopisto. Opistossa toimiva lukio noudattaa aikuislukion opetus-suunnitelmaa ja tarjoaa nuorille ja aikuisille mahdollisuuden suorittaa lukion oppimäärä ja kirjoittaa ylioppilaaksi.

Opiston arvopohjan muodostavat uskollisuus, armollisuus ja yhteisöllisyys. Opetus- ja kasvatustyö perustuu kristilliseen näkemykseen, jonka pohjana on Raamattu ja evankelis-luterilaisen kirkon tunnustus.

Kansanopistolukiossa tämä merkitsee vastuullista pyrkimystä turvalliseen, kristilliseen toimintaympäristöön. Opiskelu on joustavaa, monimuotoista ja yhteisöllistä. Jokainen opiskelee oman henkilökohtaisen suunnitelmansa, tilanteensa ja tavoitteidensa mukaan.

Opiston toiminta on avoin yhteistyölle ja vuorovaikutukselle ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Oppimisympäristöt ja työtavat tähtäävät siihen, että oppimisesta ja tiedon omaksumisesta tulee koko elämän kestävä prosessi.

Tervetuloa opiskelemaan opistoomme!

OPISTON HISTORIAA

Evankelinen kansanopisto aloitti toimintansa Orpokotiyhdistys Siunauksela ry:n perustamana ja ylläpitämänä 1.11.1918 Maatilan kartanossa Pirkkalan pitäjässä (nykyistä Nokiaa). Opisto on ensimmäinen evankelinen herätysliiketaustainen kansanopisto. Opiston nykyiselle tontille Karkun Mäkipäähän toiminta siirtyi 3.11.1920. Vuonna 1925 opiston nimi muuttui Karkun evankeliseksi kansanopistoksi. Nykyinen päärakennus vihittiin käyttöön helmikuussa 1961.

Vuonna 1991 kannatusyhdistys luovutti opiston nykyiselle ylläpitäjälle Suomen Luterilaiselle Evankeliumiyhdistykselle (Sley) ja opiston nimi lyheni nykyiseen muotoonsa Karkun evankelinen opisto. Opisto on ainoa Sleyn ylläpitämä kansanopisto.

Opiston nykyiset koulutuslinjat:

- Lukiolinja (vuodesta 1985)
- Opistovuosi Kops (syksystä 2021)
- Raamattulinja (vuodesta 1986)
- Erälinja, erä- ja luonto-oppaan ammattitutkinto (vuodesta 1994)
- TUVA-linja (vuodesta 2014 / 2022)
- Kotoutumiskoulutus (vuodesta 2015)
- Aikuisten perusopetus maahanmuuttajille (vuodesta 2016)

LUKUVUODEN 2022–2023 AIKATAULUT

Periodit

1. periodi 15.8.–14.10.2022
2. periodi 24.10.–16.12.2022
3. periodi 9.1.–14.3.2023
4. periodi 15.3.–17.5.2023

Projektiviikot

1. periodi 7.–14.10.2022
2. periodi 9.–16.12.2022
3. periodi 7.–14.3.2023
4. periodi 10.–17.5.2023

Uusintakoepäivät

1. periodi 1.11.2022 klo 17.00
2. periodi 17.1.2023 klo 17.00
3. periodi 4.4.2023 klo 17.00
4. periodi 24.5.2023

Lomat ja etäpäivät

syysloma	17.–21.10.2022 (viikko 42)
itsenäisyyspäivä	6.12.2022 – HUOM! ma 5.12. etäpäivä
joululoma	19.12.2022–8.1.2023
talviloma	27.2.–3.3.2023 (viikko 9)
pääsiäisloma	7.–10.4.2023

Juhlat ja tapahtumat

kotiväen ilta	to 27.10.2022 klo 18
MN-festarit (Turku)	18.–20.11.2022
Studia-messut (Helsinki)	ke 23.11.2022
itsenäisyys- ja yo-juhla	to 1.12.2022 klo 18
joulujuhla	pe 16.12.2022
avoimet ovet	to 9.2.2023 klo 18
penkkarit	pe 10.2.2023
kevätjuhla	pe 17.5.2023
yo-juhla	pe 2.6.2023 klo 18

Lisäksi lukuvuoden aikana opiskelijakunnan järjestämiä teemapäiviä sekä opiston yhteisiä toimintapäiviä.

OPISTON HENKILÖKUNTA

Rusama Matti
Anttoora Marjo

rehtori
hallintojohtaja

OPETTAJAT JA OHJAAJAT

Aalto Marianne
Havela Hanna-Leena
Heinonen Elina
Järvensivu Tiina
Kinnanen Jenni
Kutilla Marika
Lehtimäki Niina
Lindberg Marjo
Natunen Emilia
Nurmi Terhikki
Oino Mirva
Raijala Pilvi
Ristolainen Merja
Ruski Anna-Kaisa
Salo Riikka
Vuorinen Reetta
Yli-Erkkilä Markku

maahanmuuttajakoulutuksen ja TUVAn linjanjohtaja
erälinjan linjanjohtaja
matematiikka
ruotsi ja englanti
englanti ja saksa
opistovuoden vastaava opettaja, kuvataide
historia, yhteiskuntaoppi, psykologia
erälinjan opettaja
englanti, suomi, musiikki
yhteisöpedagogi, asuntolavastaava
ohjaaja (TUVA, KOPS)
matematiikka
äidinkieli, S2
uskonto, filosofia, englanti, jatko-opintojen ohjaus
matematiikka, fysiikka, kemia
opisto-ohjaaja
biologia, maantiede, terveystieto

VIIKONLOPPU- JA KESÄKURSSIT

Heinonen Maarit

kurssisuunnittelija

TOIMISTO

Lohtander Arja
Partanen Seija

opintosihteeri (opiskelijatodistukset)
hallintosihteeri (opintotukiasiat)

KIINTEISTÖN HOITO

Majalahti Niko
Vuorinen Tuure

vastaava kiinteistöhoitaja
kiinteistöhoitaja

KEITTIÖ

Hietaniemi Satu
Ketola Mona
Lähdekorpi Taina
Mäkinen Katja
Pirinen Aila
Pusa Marita
Vuorinen Pirjo

leipuri
ruoka- ja siivouspalveluyöntekijä
kokki
keittiö-, siivous- ja kiinteistöyöntekijä
ruokapalveluyöntekijä
kokki
ravitsemispäällikkö

SIIVOUS

Polviander-Antila Birgitta
Reiman-Keskinen Kirsi

siistijä
vastaava siistijä

OPETUSSUUNNITELMAN MUKAINEN TUNTIJAKO (aikuislukiolain edellyttämät 44 kurssia)

Oppiaine tai aineryhmä	Pakolliset	Syventävät valtakunnalliset	Syventävät paikalliset	Yht.
Kieli- ja kommunikaatio-opinnot				
Äidinkieli ja kirjallisuus	5	4	2	11
Englanti A1-kieli	6	2	2	10
Ruotsi B1-kieli	5	2	2	9
Matematiikka				
Pitkä oppimäärä	10	3	1	14
Lyhyt oppimäärä	6	2	2	10
Katsomukselliset ja yhteiskunnalliset aineet				
Uskonto	1	5	3	9
Historia	2	4		6
Yhteiskuntaoppi	2	2		4
Filosofia	1	3		4
Luonnontieteelliset aineet				
	5			5
Fysiikka	1-2	5		
Kemia	1-2	3		
Biologia	1-2	3		
Maantiede	1-2	2		
Valinnaiset aineet ja kurssit:				
Saksa		8		8
Ranska		8		8
Suomi toisena kielenä		9		9
Psykologia		5		5
Terveystieto		3		3
Musiikki		1		1
Liikunta			3	3
Kuvataide		1	1	2
Teemaopinnot		1		1
Opiskelutaidot			1	1
Tutor-toiminta			1	1
Opiskelijakuntatoiminta			1	1
Media-, markkinointi- ja pr-toiminta			1	1
Korkeakouluopinnot			0,5	0,5
Kansainvälisyystaidot			1	1
Työelämätaidot			1	1
Vahvuusvalmennus			0,5	0,5

YLEISTIETOA OPISKELUSTA

Tämä opinto-opas sisältää yleistietoa Karkun evankelisen opiston lukiossa noudatettavista periaatteista. Lukion arjessa tärkein informaatio- ja viestintäkanava on Wilma, johon opiskelijat ja alaikäisten huoltajat saavat tunnukset opintojen alkaessa. Ajantasaisen tiedon seuraaminen Wilmassa ja ryhmänohjauksessa on erittäin tärkeää!

Aikuislukio

Karkun evankelisen opiston lukiossa noudatetaan aikuislukioille hyväksytyä opetussuunnitelmaa ja tuntijakoa. Kurssin pituus on 28–35 tuntia. Kurssin voi suorittaa myös itsenäisesti, jos siitä on etukäteen erikseen sovittu. Aikuisten lukiokoulutuksen oppimäärä koostuu pakollisista ja syventävistä kursseista sekä muista lukion tehtävään kuuluvista aineista ja aihekokonaisuuksista.

Päivärytmi

Päivän ensimmäisen tunnin alussa pidetään aamuhartaus.

klo	Maanantai	Tiistai	Keskiviikko	Torstai	Perjantai
8.00–8.20		aamupala (asujille)	aamupala (asujille)	aamupala (asujille)	aamupala (asujille)
8.20–9.40	9.00–9.40 oppitunti	oppi-tunti	oppi-tunti	oppi-tunti	oppi-tunti
9.40–10.00	TAUKO	TAUKO	TAUKO	TAUKO	TAUKO
10.00–11.20	oppi-tunti	oppi-tunti	oppi-tunti	oppi-tunti	oppi-tunti
11.30–12.00 12.10–12.20	LOUNAS viikkoinfo	LOUNAS päivähartaus	LOUNAS päivähartaus	LOUNAS päivähartaus	LOUNAS päivähartaus
12.20–13.40	oppi-tunti	oppi-tunti	oppi-tunti	oppi-tunti	
13.40–14.00	TAUKO	TAUKO	TAUKO	TAUKO	
14.00–15.20	oppi-tunti	oppi-tunti	oppi-tunti	oppi-tunti	
16.30–17.00	päivällinen (asujille)	päivällinen (asujille)	päivällinen (asujille)	päivällinen (asujille)	

Toimisto

Aulan toimisto on avoinna ma-ke ja pe klo 9–14. Opintosihteri Arja Lohtander (p. 044 770 0374 tai Wilma) hoitaa mm. opiskelijatodistuksiin liittyviä asioita. Ilta-päivystäjä (puh. 044 770 0398) päivystää ma-to klo 15.30 alkaen.

Opiskelijahuolto

Opiston opiskelijat kuuluvat Sastamalan kaupungin terveydenhuoltopalveluiden piiriin. Terveydenhoitajan vastaanotto on opistolla keskiviikkoisin (paitsi kuukauden viimeisenä keskiviikkona). Opiskeluhuollon henkilöstöä ovat rehtori ja linjanjohtajat, opisto-ohjaaja, terveydenhoitaja, kuraattori, erityisopettaja, ryhmänohjaajat ja yhteisöpedagogi. He tukevat opintojen etenemistä kunkin opiskelijan oman henkilökohtaisen suunnitelman, tilanteen ja tavoitteiden mukaan. Opiskelija voi kertoa tuen tarpeestaan kenelle tahansa opiskeluhuollon henkilölle. Tuen tarvetta voidaan käsitellä yhdessä opiskelijan ja opiskelijahuollon tukitiimin kanssa tarpeen mukaan.

Opintotuki

Opiskelu kansanopistossa on päätoimista ja oikeuttaa Kelan opintotukeen. Hallinto- ja sihteeriksi Seija Partanen (p. 044 7700279 tai Wilma) hoitaa opinto- ja koulumatkatukien liittyviä asioita.

Projektiviikot

Kunkin periodin viimeinen viikko on ns. projektiviikko, jolloin voidaan käyttää aikaa laajempien arvioitavien tuotosten tekemiseen (esim. projektityö, kurssikoe), tehdä opintoretkiä ja kerrata kurssin kokonaisuutta. Projektiviikon tavoitteena on parantaa oppimista ja edistää kurssin jäsentämistä kokonaisuudeksi.

Uusintakokeet

Uusintakoepäivät järjestetään kunkin periodin päättymisen jälkeen (ks. s. 5). Uusintakokeeseen ilmoittaudutaan Wilma-lomakkeella (Tentit-välilehti) viimeistään kaksi päivää ennen koetta. Jos oikeaa opintojaksoa ei löydy Wilman Tentit-lomakkeella, opiskelija ilmoittautuu Wilma-viestillä kyseiselle opettajalle.

Opiskelija voi osallistua uusintakokeeseen, jos hän

- on saanut hylätyn arvosanan
- on estynyt saapumasta kurssikokeeseen sairauden tai muun hyväksytyin syyn tähden ja on selvittänyt syyn etukäteen ao. opettajalle
- suorittaa kurssin itsenäisesti
- haluaa korottaa hyväksytyä arvosanaa (ks. seuraava kohta)

Hyväksytyin kurssin korottaminen

Hyväksytyin kurssi-arvosanan korottamista voi yrittää uusintakokeessa yhden kerran ennen opintojen päättymistä. Lopulliseksi kurssi-arvosanaksi tulee tällöin kyseisistä suorituksista parempi. Kurssi-arvosanan korottamiseksi voidaan antaa myös jokin muu opettajan kanssa sovittu näyttö.

Hylätyn kurssin suorittaminen

Hylättyä kurssia voi yrittää suorittaa uusintakokeessa kaksi kertaa. Kokeeseen ilmoittautuminen katsotaan osallistumiseksi. Mikäli tulos on toisellakin korotuskeralla hylätty, opiskelijan on opiskeltava kyseinen kurssi uudelleen lähiopetukseen osallistumalla tai antamalla muu opettajan kanssa sovittu näyttö.

Läsnäolo ja poissaolot

1. Etukäteen tiedossa oleva poissaolo

Opiskelijan on pyydettävä lupaa, mikäli hän etukäteen tietää poissaolostaan

- ryhmänohjaajalta, mikäli poissaolo on 1–3 päivää

- linjanjohtajalta, mikäli poissaolo kestää enemmän kuin kolme päivää

Yksittäisen oppitunnin osalta hyväksymisen/ hyväksymättä jättämisen tekee kyseisen oppitunnin opettaja. Loma-anomus tehdään Wilman Hakemukset-kohdasta.

2. Sairastumisesta tai yllättävästä poissaolosta opiskelijan on ilmoitettava ensisijaisesti ryhmänohjaajalle puhelimitse tai Wilma-viestillä.

3. Poissaolon seuraukset

Opiskelijalla on velvollisuus osallistua opetukseen, jollei hänen poissaololleen ole perusteltua syytä (Lukiolaki 30 §). Oppitunneille osallistuminen kuuluu opintojakson suoritukseen, joten poissaolot on korvattava tehtävillä ja palautettava opettajalle. Oppitunneille osallistuminen on osa opintojakson arvioitavaa suoritusta. Sen vuoksi poissaoloilla on vaikutus tuntiaktiivisuuden arviointiin ja lopulliseen arvosanaan. Kunkin opettaja tiedottaa omien opintojaksojensa arviointikriteereistä ja korvauskäytännöistä opintojakson alkaessa sekä opintojakson peda.net-sivulla.

Arviointi

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan opinto-ohjelman mukaisista pakollisista ja syventävistä kursseista sekä mahdollisista muista lukion tehtävään kuuluvista kursseista. Opiskelijan opiskelusuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tavoitteellisiin kurssivalintoihin.

Opiskelijan oppimisen arvioinnin tehtävänä on antaa opiskelijalle palautetta opintojen edistymisestä ja oppimistuloksista sekä opiskelun aikana että sen päättyessä. Palautteen tarkoituksena on kannustaa ja ohjata opiskelijaa opintojen suorittamisessa. Lisäksi arviointi antaa tietoja jatko-opintojen järjestäjien, työelämän ja muiden vastaavien tahojen tarpeita varten. Opiskelijan oppimisen arviointi auttaa myös opettajaa ja kouluuyhteisöä opetuksen vaikuttavuuden arvioinnissa. Arvosanan antaminen on yksi arvioinnin muoto. Arvioinnilla kannustetaan opiskelijaa myönteisellä tavalla omien tavoitteittensa asettamiseen ja työskentelytapojensa tarkentamiseen. Lukio-opintoihin kuuluu myös opiskelijan omaa itsearviointia.

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päättyttyä. Kurssin arviointi pohjautuu sen tavoitteisiin ja perustuu opintojen edistymisen jatkuvaan havainnointiin, opiskelijan erilaisten tuotosten arviointiin sekä suullisiin ja kirjallisiin kokeisiin. Arviointiperusteet selvitetään opiskelijalle kunkin kurssin alussa, ja ne on kirjattuna kurssin peda.net-sivulla. Kurssin arvioinnin suorittaa kurssin opettaja tai jos kurssilla on useampi opettaja, ao. opettajat yhdessä.

Kurssi arvioidaan lukioasetuksessa (819/1998) määritellyin numeroin: arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Kurssi voidaan arvioida

myös opetussuunnitelmassa määrättyllä muullakin tavalla. Kesken jääneestä kurssista saa merkinnän K. Kesken jääneet kurssit täytyy suorittaa valmiiksi samana lukuvuonna, viimeistään 31.5. mennessä.

Kunkin oppiaineen pakolliset ja valtakunnalliset syventävät kurssit arvioidaan numeroin. Muiden syventävien kurssien sekä muiden lukion tehtävään kuuluvien aineiden ja aihekokonaisuuksien arviointitapoja voivat olla numeroarviointi tai suoritusmerkintä (S = suoritettu).

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien kurssiarvosanojen perusteella. Mainituista opinnoista opiskelijalla saa olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään seuraavasti:

suoritettuja pakollisia ja valtakunnallisesti syventäviä kursseja,	joista voi olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään
1-2 kurssia	0
3-5 kurssia	1
6-8 kurssia	2
9 kurssia tai enemmän	3

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän, kun hän on suorittanut hyväksytysti kaikki henkilökohtaiseen opinto-ohjelmaansa kuuluneiden oppiaineiden oppimäärät. Tämä edellyttää kaikkien pakollisten oppiaineiden sekä opiskelijan valitsemien muiden aineiden ja aihekokonaisuuksien suorittamista siinä laajuudessa kuin ne esiintyvät opiskelijan opinto-ohjelmassa kuitenkin siten, että kurssien kokonaismäärä on vähintään 44 kurssia. Opiskelijan kokonaiskurssimäärässä ovat mukana kaikki opiskelijan arvioidut pakolliset ja valtakunnalliset syventävät kurssit sekä muut hyväksytysti suoritettut opetussuunnitelman mukaiset opinnot.

Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Opiskelija voi kahden kuukauden kuluessa arvioinnista tiedon saatuaan pyytää opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista. Pyyntö tehdään rehtorille. Uudesta arvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä.

Päättöarviointi ja päättötodistus

Opiskelijalle, joka on suorittanut hyväksytysti opinto-ohjelmaansa kuuluvat pakolliset ja valitsemansa valinnaiset aineet, annetaan päättötodistus.

Päättötodistuksessa numeroin arvioitavat oppiaineet

Aikuisten lukiokoulutuksessa lukioasetuksen määrittämin numeroarvosanoin arvioidaan kaikki pakollisten oppiaineiden oppimäärät sekä valinnaiset vieraat kielet ja terveystieto. Opinto-ohjauksesta sekä syventävistä paikallisista kursseista annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain

yhden kurssin sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää vain kaksi kurssia.

Kieliohjelma

Karkun evankelisen opiston lukiossa tarjotaan seuraava kieliohjelma:

A1-kielenä englannin kieli

B1-kielenä ruotsin kieli

B2- ja B3-kielenä saksan kieli

A1-kieli tarkoittaa perusopetuksen vuosiluokilta 1–6 alkanutta kieltä, B1 tarkoittaa perusopetuksen vuosiluokilta 7–9 alkanutta yhteistä kieltä, B2 peruskoulun luokilta 7–9 alkanutta valinnaista kieltä ja B3 lukiossa alkanutta valinnaista kieltä. Lukion suorittaminen edellyttää opiskelijalta vähintään A1-kielen ja B1-kielen oppimäärää, mikäli opiskelijaa ei ole vapautettu sen opiskelusta. Vapautuksen myöntää rehtori.

Itsenäinen opiskelu

Karkun evankelisen opiston lukiossa koulutus järjestetään pääosin lähiopetuksena. Itsenäisesti opiskeltavista kursseista sovitaan ryhmänohjaajan ja aineenopettajan kanssa. Lupaa kurssin itsenäiseen suorittamiseen haetaan kirjallisesti Wilmassa olevalla lomakkeella. Anomus on tehtävä ennen kurssin alkua.

Kurssin voi suorittaa itsenäisesti silloin, kun se menee opiskelijan suunnitelmassa päällekkäin jonkun toisen opiskeltavan kurssin kanssa tai jostain muusta perustelusta syystä. Itsenäistä opiskelua suositellaan silloin, kun se on tarkoituksenmukaista. Itsenäisesti suoritettavien kurssien sisällöt ja niiden työmäärä ovat vaatimudeltaan samat kuin vastaavien lähiopetuskurssien. Itsenäisen opiskelun etenemistä ohjataan ja seurataan. Itsenäinen opiskelu edellyttää erityisesti vastuunottamista omasta toiminnasta ja sen tuloksista. Opettajan tehtävänä on ohjeistaa itsenäinen opiskelu siten, että se on toteutukseltaan ja sisällöltään opetussuunnitelman mukainen.

Kurssin hyväksytyyn suorittamiseen kuuluu loppukokeen lisäksi tai sijasta muita tehtäviä. Kurssi voidaan siis suorittaa

1) opetukseen ja kurssikokeeseen osallistumalla tai

2) opiskelemalla kurssi itsenäisesti ao. aineen opettajan kanssa sovitulla tavalla ja kurssikokeeseen osallistumalla tai

3) antamalla opettajan määräämä muu näyttö.

Itsenäisesti opiskellusta kurssista edellytetään hyväksytyä arvosanaa. Itsenäisesti suoritettua kurssia koskevat normaalit uusintakoekäytännöt.

Verkkokurssimahdollisuus

Opiskelija voi suorittaa verkkokursseina sellaisia kursseja, joita opistolla ei kyseisenä lukuvuonna opeteta lähiopetuksena. Verkkokurssien suorittamisesta sovitaan linjanjohtajan kanssa. Lukion aikana voi suorittaa opiston kustantamana yhden sellaisen verkkokurssin, jota opistollamme ei tarjota. Opiskelija voi omakustanteisesti

enemmänkin opintoja, ja ne voidaan tietyin edellytyksin hyväksilukea lukion opinto-suorituksiin.

Korkeakouluopinnot

Opiskelija voi suorittaa lukion aikana korkeakouluopintoja. Opistolla on tästä yhteistyösopimus Tampereen kesäyliopiston kanssa. Tampereen kesäyliopiston avoimet korkeakoulukurssit löytyvät Korota-tarjottimelta Korota-tarjottimelta (<https://opintotarjotin.userix.fi/opintotarjotin/>). Lukion peda.net-sivulla Kurkistus korkeakouluihin (<https://peda.net/yksityiskoulut/keo/lukio/oppiaineet2/korkeakoulukurssi>) on myös muita lukiolaisille avoimia korkeakouluopintoja. Opiskelijan tulee sopia opinnoista linjanjohtajan kanssa ennen ilmoittautumistaan.

Hyväksiluku ja korvaavuudet

Lukiokurssin suorituksen voi myös korvata hyväksyttävällä suorituksella toisessa oppilaitoksessa. Tällaiset opinnot voidaan lukea hyväksi, jos ne ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään opiston lukion opetussuunnitelman mukaisia. Hyväksiluvun valmistelee opiskelijan esityksestä ko. aineen opettaja. Opiskelijan on tehtävä hyväksilukuesityksensä aikaisempiin todistuksiinsa vedoten ensimmäisen lukukautensa aikana. Päätöksen muualla suoritettujen opintojen hyväksiluvusta tekee rehtori.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamaan arviointiin. Jos kyseessä on lukion opetussuunnitelmassa numeroin arvioitava kurssi, sen arvosana muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

Asteikko 1-5	Lukioasteikko	Asteikko 1-3
hylätty	4 (hylätty)	hylätty
1	5 (välttävä)	1
2	6 (kohtalainen)	1
3	7 (tydyttävä)	2
4	8 (hyvä)	2
5	9 (kiitettävä)	3
5	10 (erinomainen)	3

Lunntaaminen ja plagiointi

Lunntaamisesta ja plagioinnista seuraa opettajan arvioinnin mukaan suullinen puhuttelu, rehtorin kirjallinen varoitus ja/tai kurssisuorituksen hylkääminen.

Lukiosta eroaminen

Jos opiskelija eroaa lukiosta kesken lukion oppimäärän suorittamisen, hänen tulee ensin neuvotella linjanjohtajien kanssa sekä tehdä kirjallinen eroilmoitus saadakseen erotodistuksen, johon merkitään arvostelu suoritetuista opinnoista.

Opiskelija, joka ei ole säädetyssä ajassa suorittanut lukion oppimäärää, katsotaan eronneeksi. Eronneeksi katsotaan myös sellainen opiskelija, joka pätevää syytä ilmoittamatta on poissa opetuksesta, jos on ilmeistä, ettei hänen tarkoituksenaan ole jatkaa opintoja (Lukiolaki 24§, 2 mom.).

Opiskelijakunta

Karkun evankelisen opiston opiskelijat muodostavat opiskelijakunnan. Opiskelijakunnalla on hallitus, jonka jäsenet valitaan lukuvuosittain opiskelijoiden keskuudesta. Opiskelijakunnan tehtävänä on edistää opiskelijoiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista sekä kehittää opiskelijoiden ja koulutuksen järjestäjän välistä yhteistyötä. Opiskelijakunta myös osaltaan valmistaa opiskelijoita aktiiviseen ja kriittiseen kansalaisuuteen. Opisto kannustaa opiskelijakuntaa aktiivisen opiston toiminnan ja yhteishengen kehittämiseen ja pyrkii tarjoamaan hyvät toimintaedellytykset opiskelijakunnalle.

Erasmus+

Lukiomme on mukana Erasmus+-projektissa *#globalgoalsambassadors – European teens fighting for a better future*. Projektin puitteissa perehdymme YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin (Agenda 2030) yhdessä kumppanimaiden koulujen kanssa verkko välityksellä sekä vierailuilla kumppanikouluihin. Projektimme kumppanikoulut sijaitsevat Saksassa, Italiassa, Tšekissä ja Espanjassa. Seuraa projektin Instagram-tiliä @globalgoalsambassadors!

YLIOPPILASKIRJOITUKSET

Ylioppilastutkinto on valtakunnallinen päättötutkinto. Yo-tutkintotodistuksen saamisen edellytys on, että kokelas suorittaa ylioppilaskokeet hyväksytysti ja että hän saa myös lukion päättötodistuksen.

Yo-kokeet järjestetään kahdesti vuodessa, keväällä ja syksyllä. Kokeen voi hajauttaa kolmelle peräkkäiselle tutkintokerralle. Yo-kokeet laaditaan nuorten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman mukaisisten pakollisten sekä valtakunnallisten syventävien kurssien perusteella. Kokeissa on myös oppiainerajat ylittäviä kysymyksiä. Ennen kokeeseen osallistumista opiskelijalla tulee olla opiskeltuina kyseisen aineen pakolliset kurssit. Lyhyessä kielessä edellytetään vähintään kolmen lukiokurssin opiskelua ja oppiaineissa, jossa ei ole pakollisia lukiokursseja aikuislukiossa (psykologia ja terveystieto), edellytetään vähintään kahden lukiokurssin opiskelua.

Kokelas voi suorittaa yhtenä koepäivänä vain yhden reaaliaineen kokeen, johon hän on etukäteen ilmoittautunut. Yhdellä tutkintokerralla kokelas voi suorittaa siis enintään kaksi reaaliaineen koetta.

Äidinkielen koe on kaksiosainen. Kokelaan on osallistuttava sekä lukutaidon kokeeseen että kirjoitustaidon kokeeseen. Molemmat kokeet otetaan huomioon lopullista

arvosanaa määrättäessä ja molemmista kokeista vaaditaan suoritus hyväksyttävään arvosanaan.

Ylioppilastutkintoon ilmoittautuminen on sitova ja kokeet maksullisia. Kevään kokeisiin ilmoittaudutaan marraskuussa ja syksyn kokeisiin toukokuussa. Ilmoittautuminen tehdään Wilma-lomakkeella yhdessä ryhmänohjaajan kanssa. Lomake tulostetaan, allekirjoitetaan ja annetaan ryhmänohjaajalle. Tutkintomaksun opiskelija suorittaa opiston tilille saamansa laskun mukaisesti.

Tarkempia ohjeita annetaan ryhmänohjauksessa ja Ylioppilastutkintolautakunnan nettisivuilla julkaistavissa tiedotteissa (www.ylioppilastutkinto.fi).

Viimeistään syksyllä 2021 tutkintonsa aloittavien yo-tutkinto

Opiskelijan on osallistuttava vähintään neljään kokeeseen. Kaikille pakollinen on äidinkieli. Muut kolme pakollista koetta kokelas valitsee seuraavista: toinen kotimainen kieli (=ruotsi), vieras kieli, matematiikka ja reaali. Vähintään yhdessä pakollisessa kokeessa on suoritettava tasoltaan vaativampi koe, joko A-tason kielikoe tai pitkän matematiikan koe. Tutkinnon pakolliseen osaan voi sisällyttää enintään yhden vieraan kielen kokeen ja reaaliaineen kokeen. Tutkintoon sisältyvien ylimääräisten kokeiden määrää ei ole rajoitettu. Opiskelijan on suoritettava pakolliset kokeet hyväksytysti tai riittävin kompensatiopistein voidakseen valmistua ylioppilaaksi.

Keväällä 2022 tutkintonsa aloittavien yo-tutkinto

Opiskelijan on osallistuttava vähintään viiteen kokeeseen. Kaikkien kokelaiden on sisällytettävä tutkintoonsa äidinkielen ja kirjallisuuden koe. Lisäksi tutkintoon on sisällytettävä vähintään neljä eri tutkintoaineen koetta vähintään kolmesta seuraavasta ryhmästä: matematiikka, toinen kotimainen kieli, vieras kieli ja reaaliaine. Kokeisiin tulee sisältyä vähintään yksi pitkän oppimäärän koe (A-tason kielikoe tai pitkän matematiikan koe). Tutkintoon vaadittujen viiden kokeen lisäksi kokelas voi suorittaa yhden tai useamman muun kokeen. Kokelas voi halutessaan suorittaa eri oppimäärien kokeita samassa tutkintoaineessa. Saman aineen eri oppimäärien kokeet voidaan kuitenkin laskea suoritukseksi vain kerran (esim. lyhyt ja pitkä matematiikka).

Yo-kokeet syksyllä 2022

ma 12.9.	äidinkieli ja kirjallisuus, lukutaidon koe
ke 14.9.	reaali (UE, ET, YH, KE, GE, TE)
pe 16.9.	vieras kieli, pitkä oppimäärä (EN, RA, ES, SA, VE)
ma 19.9.	toinen kotimainen kieli (ruotsi), pitkä ja keskipitkä oppimäärä
ti 20.9.	matematiikka, pitkä ja lyhyt oppimäärä
to 22.9.	reaali (PS, FI, HI, FY, BI)
pe 23.9.	äidinkieli ja kirjallisuus, kirjoitustaidon koe; suomi toisena kielenä
ma 26.9.	vieras kieli, lyhyt oppimäärä (EN, RA, ES, SA, VE, IT, PO, latina, saame)

Yo-kokeet keväällä 2023

ti 14.3.	äidinkieli ja kirjallisuus, lukutaidon koe ; suomi toisena kielenä
to 16.3.	vieras kieli, lyhyt oppimäärä (EN, RA, ES, SA, VE, IT, PO, latina, saame)
pe 17.3.	äidinkieli ja kirjallisuus, kirjoitustaidon koe
ma 20.3.	vieras kieli, pitkä oppimäärä (EN, RA, ES, SA, VE)
ke 22.3.	matematiikka, pitkä ja lyhyt oppimäärä
pe 24.3.	reaali (PS, FI, HI, FY, BI)
ma 27.3.	toinen kotimainen kieli (ruotsi), pitkä ja keskipitkä oppimäärä
ke 29.3.	reaali (UE, ET, YH, KE, GE, TE)

JATKO-OPINNOT

Lukion päättötodistus sekä ylioppilastutkintotodistus antavat yleisen korkeakoulu-kelpoisuuden eli mahdollisuuden hakeutua ammattikorkeakouluihin ja yliopistoihin. Korkeakouluihin haetaan tavallisesti Opintopolun (<https://opintopolku.fi>) kautta korkeakoulujen yhteishaussa.

- Kevään ensimmäinen yhteishaku: tammikuun alussa
  - syksyllä alkavat ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen vieraskieliset koulutukset sekä Taideyliopiston koulutukset
- Kevään toinen yhteishaku: maaliskuun loppupuolella
  - syksyllä alkavat ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen suomen- ja ruotsinkieliset koulutukset
  - eniten opiskelupaikkoja tarjolla
- Syksyn yhteishaku: syyskuun alussa
  - tammikuussa alkavat ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen koulutukset

Valtaosa korkeakoulujen opiskelupaikoista on varattu ensikertalaisille (eli niille, joilla ei ole korkeakoulupaikkaa). Kullakin korkeakoululla on omat pääsyvaatimukset. Eniten uusia opiskelijoita otetaan ylioppilastodistuksen perusteella. Lukion jälkeen voi hakeutua myös ammatilliseen koulutukseen.

KURSSIKUVAUKSET

ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

Pakolliset kurssit

Tekstit ja vuorovaikutus (Ä11)

Opiskelijan käsitys monimuotoisista teksteistä ja vuorovaikutuksesta syvenee. Hänen monilukutaitonsa sekä kykynsä toimia vuorovaikutustilanteissa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti lisääntyvät. Hän harjaantuu tarkkailemaan ja kehittämään omia taitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana erilaisissa ympäristöissä.

Kieli, kulttuuri ja identiteetti (Ä12)

Opiskelijan käsitys kielen ja muiden ilmaisutapojen merkityksiä rakentavasta luonteesta, kielen vaihtelusta, kulttuurin merkityksestä ja vuorovaikutuksesta monipuolistuu. Opiskelija saa yleiskuvan siitä, mikä merkitys kielellä ja kulttuurilla on yksilön identiteetille ja yhteiskunnalle.

Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa (Ä13)

Opiskelijan käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä syvenee. Opiskelija harjaantuu tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä ja nauttimaan kaunokirjallisuudesta sen eri muodoissaan.

Tekstit ja vaikuttaminen (Ä14)

Opiskelija oppii tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta erityisesti vaikuttamisen ja osallisuuden näkökulmista. Hän perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Teksti ja konteksti (Ä15)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden konteksteja. Opiskelija harjaantuu erittelemään, tulkitsemaan ja tuottamaan erityyppisiä ja -lajisia tekstejä.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Nykykulttuuri ja kertomukset (Ä16)

Opiskelija syventää osaamistaan kirjoittajana ja lukijana. Vahvistetaan kriittisen lukemisen ja ehyen tekstin tuottamisen taitoja.

Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen (Ä17)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puhe- ja vuorovaikutustaitojaan ja niihin liittyviä tietojaan sekä kehittää kykyään ennakoida, mukauttaa ja arvioida viestintäänsä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii arvioimaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä. Opiskelijalle voidaan tarjota mahdollisuus osallistua toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli Puhvi-kokeeseen.

Kirjoittamistaitojen syventäminen (Ä18)

Opiskelija syventää taitojaan tuottaa erilaisia tekstejä, erityisesti asiatyylisiä laajoja aineistopohjaisia tekstejä. Opiskelija perehtyy ajankohtaisiin kulttuurin, median ja yhteiskunnallisen keskustelun aiheisiin.

Lukutaitojen syventäminen (ÄI9)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan eritellä, tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee. Opiskelija harjaantuu tuottamaan tekstien tulkintoja sekä puhuen että kirjoittaen

Paikalliset syventävät kurssit

Luova kirjoittaminen (ÄI10)

Opiskelija syventää osaamistaan erilaisten luovien tekstien kirjoittamisessa. Kursilla puretaan kirjoittamisen esteitä rennossa ilmapiirissä.

Ilmaisutaidosta esitykseksi (ÄI11)

Opiskelija syventää taitojaan käyttää kehoaan ja ääntään itsensä ilmaisuun. Kurssilla tehdään ilmaisutaitoharjoitteita sekä yhdessä suunnitellaan ja toteutetaan pieni esitys.

SUOMI TOISENA KIELENÄ

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Tekstit ja vuorovaikutus (S21)

Opiskelijan käsitys kielestä, teksteistä ja vuorovaikutuksesta syvenee. Hänen monilukutaitonsa sekä kykynsä toimia vuorovaikutustilanteissa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti lisääntyy. Hän harjaantuu tarkkailemaan ja kehittämään omia taitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana erilaisissa viestintäympäristöissä. Hän osaa käyttää luontevasti ja monipuolisesti suomen kielen keskeisiä rakenteita.

Kieli, kulttuuri ja identiteetti (S22)

Opiskelijan käsitys suomen kielen rakenteesta, kielen vaihtelusta ja vuorovaikutuksesta monipuolistuu. Opiskelija saa yleiskuvan kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteiskunnalle.

Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa (S23)

Opiskelijan käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä monipuolistuu. Opiskelija harjaantuu tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä sekä suullisesti että kirjallisesti ja nauttimaan kaunokirjallisuudesta sen eri muodoissaan.

Tekstit ja vaikuttaminen (S24)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä, niiden kieltä ja vuorovaikutusta erityisesti vaikuttamisen ja osallisuuden näkökulmista. Hän perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Teksti ja konteksti (S25)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä, niiden piirteitä ja konteksteja. Opiskelija harjaantuu erittelemään, tulkitsemaan ja tuottamaan erityyylisiä ja -lajisia tekstejä.

Nykykulttuuri ja kertomukset (S26)

Opiskelija oppii tarkastelemaan suomalaista nykykulttuuria ja ilmiöitä. Opiskelija syventää tietojansa vuorovaikutuksesta. Opiskelija vahvistaa suomen kielen taitoaan teksteillä ja tehtävillä.

Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen (S27)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puhe- ja vuorovaikutustaitojaan ja niihin liittyviä tietojaan sekä kehittää kykyään ennakoida, muuttaa ja arvioida viestintäänsä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii arvioimaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä.

Kirjoittamistaitojen syventäminen (S28)

Opiskelija syventää taitojaan tuottaa erilaisia tekstejä. Opiskelija perehtyy ajankoh- taiseen kulttuuriin, median aiheisiin sekä kulttuuri- ja yhteiskunnalliseen keskuste- luun eri tavoin.

Lukutaitojen syventäminen (S29)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan eritellä, tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee.

RUOTSI

Pakolliset kurssit

Minun ruotsini (RUB11)

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan ruotsin kielen taidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja. Asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaa- misen kehittämiseksi. Pohditaan ruotsin kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Syvennetään vapaamuotoisia ja tuttavallisia matkailuun ja arkeen liittyviä vuorovaikutustaitoja. Käsiteltävät aihepiirit liittyvät opiskelijan kiinnostuk- sen kohteisiin sekä tarpeisiin käyttää kieltä erityisesti suullisissa viestintätilanteissa.

Hyvinvointi ja ihmissuhteet (RUB12)

Kurssilla harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia käyttäen ja niistä suoriutumiseen tarvittavia strategioita. Harjoitellaan taitoa toimia aktiivi- sena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liitty- vistä asioista. Kurssilla pohditaan eri näkökulmista, mitä on hyvä elämä ja mikä mer- kitys hyvinvoinnilla ja ihmissuhteilla on ihmisen elämässä. Pohditaan myös teknolo- gian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

Kulttuuri ja mediat (RUB13)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa ja erilaisten tekstilajien tulkitsemis- ja tuot- tamistaitoa eri medioita hyödyntäen. Tutustutaan suomenruotsalaisiin ja muihin pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisista ja opiskelijoita kiin- nostavista näkökulmista.

Monenlaiset elinympäristömme (RUB14)

Kurssilla kehitetään erilaisten tekstilajien tulkintaa ja tuottamista. Aihepiireinä ovat kulttuurisesti moninainen elinympäristö sekä yhteiskunnan ajankohtaiset ilmiöt, joita tarkastellaan ensisijaisesti opiskelijoiden eri elämäntilaisiin liittyvistä näkökul- mista.

Opiskelu- ja työelämää ruotsiksi (RUB15)

Kurssilla harjoitellaan työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä pohditaan jatko-opintoja ja tulevaisuudensuunnitelmia. Tutkitaan mahdollisuuksia opiskella ja

tehdä töitä ruotsin kielellä. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua pohjoismaiseen ja muuhun kansainväliseen yhteistyöhön.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Viesti ja vaikuta puhuen (RUB16)

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsitellyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Kestävä elämäntapa (RUB17)

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla käsitellään eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

Paikalliset syventävät kurssit

Ruotsin nollakurssi (RUB18)

Kerrataan keskeisimpiä asioita peruskoulun oppimäärästä kiinnittäen erityistä huomiota kieliopin perusrakenteisiin sekä sanavaraston ylläpitämiseen ja laajentamiseen. Luetaan arkielämän tilanteisiin liittyviä tekstejä sekä harjoitellaan valmiutta puhua ruotsin kieltä.

Ruotsin abikurssi (RUB19)

Syvennetään kielitaidon eri osa-alueita; luetun- ja kuullunymmärtämistä, erilaisten tekstien tuottamista ja kerrataan kieliopin keskeisiä rakenteita. Valmentaudutaan yo-kokeeseen.

ENGLANTI

Pakolliset kurssit

Englannin kieli ja maailmani (ENA1)

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan kielitaidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita englannin opiskelulle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Kurssilla pohditaan maailman kielellistä monimuotoisuutta, englannin kieltä globaalina ilmiönä sekä kielitaitoa välineenä kasvattaa kulttuurista osaamista. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun, opiskelijan elämänpiiriin ja kielenkäyttötarpeisiin.

Ihminen verkostoissa (ENA2)

Kurssilla harjoitellaan toimintaa kielelliseltä ja kulttuuriselta vaativuudeltaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen, myös kansainvälisessä kontekstissa. Syvennetään taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä sekä käydä

merkitysneuvotteluja. Monipuolistetaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tarvittavien strategioiden valikoimaa. Kurssilla käsitellään ihmissuhteisiin ja digitalisaatioon liittyviä teemoja.

Kulttuuri-ilmiöitä (ENA3)

Kurssilla laajennetaan ja syvennetään opiskelijoiden monilukutaitoa. Kurssilla tehdään eri tekstilajien tuotoksia painottaen tekstilajille ominaista kielellistä tarkkuutta. Aihepiireinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, englanninkieliset mediat sekä luova toiminta. Kurssilla luetaan englanninkielinen kirja.

Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (ENA4)

Kurssilla kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista toimijuutta englannin kielellä. Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin erityisesti aktiivisen kansalaisuuden näkökulmasta. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuuta ja toimintamahdollisuuksia, kuten ihmisoikeuskysymyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnassa.

Tiede ja tulevaisuus (ENA5)

Kurssilla syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Harjaannutaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmista sekä englannin kielen asemaa kansainvälisenä tieteen ja teknologian kielenä. Aihepiirit nousevat eri tiedon- ja tieteenaloista.

Opiskelu, työ ja toimeentulo (ENA6)

Kurssilla syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa ja harjoitellaan työnhakua englannin kielellä. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät opiskelijan elämänpiiriin, sekä laajempia talouden ilmiöitä.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Kestävä elämäntapa (ENA7)

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa englantia erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla analysoidaan tai tuotetaan eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

Viesti ja vaikuta puhuen (ENA8)

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsitellyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Kurssin yhteydessä on mahdollista suorittaa valtakunnallinen englannin kielen suullinen koe, josta saa erillisen todistuksen lukion päättötodistuksen yhteyteen.

Paikalliset syventävät kurssit

Abikurssi (ENA9)

Syvennetään kielitaidon eri osa-alueita; luetun- ja kuullunymmärtämistä, erilaisten tekstien tuottamista ja kerrataan kieliopin keskeisiä rakenteita. Valmentaudutaan yo-kokeeseen.

English Bible Study Group (ENA10)

Luetaan englanninkielistä Raamattua. Käytetään apuna englanninkielisiä raamatunlukuoppaita ja hartauskirjoja. Keskustellaan tekstistä mahdollisimman paljon englanniksi.

SAKSA

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen (SAB31)

Kurssilla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

Matkalla maailmassa (SAB32)

Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

Elämän tärkeitä asioita (SAB33 / SAB21)

Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskelijoiden jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

Monenlaista elämää (SAB34 / SAB22)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

Hyvinvointi ja huolenpito (SAB35 / SAB23)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämäntilanteisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

Kulttuuri ja mediat (SAB36 / SAB24)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisista ja opiskelijoita kiinnostavista näkökulmista.

Opiskelu, työ ja tulevaisuus (SAB37 / SAB25)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä opiskelijoiden tulevaisuudensuunnitelmiin.

Yhteinen maapallomme (SAB38 / SAB26)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

MATEMATIIKAN YHTEINEN OPINTOKOKONAISUUS

Pakollinen kurssi

Luvut ja lukujonot (MAY1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija pohtii matematiikan merkitystä yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta. Kurssilla kerrataan peruslaskutoimitukset ja prosenttilaskennan periaatteet sekä täydennetään lukualueet. Opiskelija vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä ja osaa määrittää lukujonoja. Kurssilla tutkitaan käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja niistä muodostettujen summien avulla. Kurssilla harjoitellaan myös teknisten apuvälineiden hyödyntämistä funktion kuvaajan ja lukujonojen tutkimisessa sekä lukujonoihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

MATEMATIIKKA, LYHYT OPPIMÄÄRÄ

Kurssien suoritusjärjestys

Kurssi

MAB2 Lausekkeet ja yhtälöt

MAB3 Geometria

MAB4 Matemaattisia malleja

MAB5 Tilastot ja todennäköisyys

MAB6 Talousmatematiikka

MAB7 Matemaattinen analyysi

MAB8 Tilastot ja todennäköisyys II

MAB9 Kertauskurssi abeille

MAB10 Tukikurssi lukio-opintojaan aloittaville

Suosittelut aiemmat kurssit

MAY1

MAY1, MAB2

MAY1

MAY1, MAB2

MAY1, MAB2, MAB4

MAY1, MAB2

MAY1, MAB2, MAB5

MAY1, MAB2-6

Pakolliset kurssit

Lausekkeet ja yhtälöt (MAB2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija harjaantuu käyttämään matematiikkaa joka-päiväisen elämän ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä. Opiskelija ymmärtää lineaarisen riippuvuuden, verrannollisuuden ja toisen asteen polynomifunktion käsitteet. Hän vahvistaa yhtälöiden ratkaisemisen taitojaan ja oppii ratkaisemaan toisen asteen yhtälöitä. Kurssilla harjoitellaan myös teknisten apuvälineiden hyödyntämistä polynomifunktion tutkimisessa ja polynomiyhtälöihin sekä polynomifunktioihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Geometria (MAB3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista. Opiskelija vahvistaa tasokuvioden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan ja osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen. Kurssilla harjoitellaan myös teknisten apuvälineiden hyödyntämistä kuvioden ja kappaleiden tutkimisessa ja geometriaan liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Matemaattisia malleja (MAB4)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija näkee reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla sekä tottuu arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta. Opiskelija tutustuu ennusteiden tekemiseen mallien pohjalta. Kurssilla harjoitellaan myös teknisten apuvälineiden hyödyntämistä polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusongelmien yhteydessä.

Tilastot ja todennäköisyys (MAB5)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija harjaantuu käsittelemään ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja ja perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin. Opiskelija arvioi erilaisia regressiomalleja mm. taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla. Kurssilla harjoitellaan myös teknisten apuvälineiden hyödyntämistä digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä diskreettien jakaumien tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.

Talousmatematiikka (MAB6)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syventää prosenttilaskennan taitojaan. Hän ymmärtää talouselämässä käytettyjä käsitteitä ja kehittää matemaattisia valmiuksiaan oman taloutensa suunnitteluun sekä vahvistaa laskennallista pohjaansa yrittäjyyden ja taloustiedon opiskeluun. Opiskelija osaa soveltaa tilastollisia menetelmiä aineistojen käsittelyyn ja käyttää teknisiä apuvälineitä laskelmien tekemisessä ja yhtälöiden ratkaisemisessa sovellusongelmissa.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Matemaattinen analyysi (MAB7)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin. Hän ymmärtää derivaatan käsitteen muutosnopeuden mittana ja osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla sekä määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon. Opiskelija osaa käyttää teknisiä apuvälineitä funktion kulun tutkimisessa ja funktion derivaatan sekä suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellustehtävissä.

Tilastot ja todennäköisyys II (MAB8)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsitteilytaitojaan sekä osaa määrittää tilastollisia tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä jatkuvien jakaumien avulla hyödyntäen teknisiä apuvälineitä. Opiskelija osaa käyttää teknisiä apuvälineitä digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsitte-

lyssä ja tutkimisessa, todennäköisyysjakauman odotusarvon ja keskihajonnan määrittämisessä, todennäköisyyksien laskemisessa annetun jakauman ja parametrien avulla sekä luottamusvälin laskemisessa.

Paikalliset syventävät kurssit

Kertauskurssi abeille (MAB9)

Kurssin tavoitteena on kerrata lukion lyhyen matematiikan keskeisimpiä osia ja antaa valmiuksia ylioppilaskirjoituksiin.

Tukikurssi lukio-opintojaan aloittaville (MAB10)

Kurssin tavoitteena on vahvistaa opiskelijan matemaattista osaamista ja antaa valmiuksia lukion lyhyen matematiikan kurssien suorittamiseen.

MATEMATIIKKA, PITKÄ OPPIMÄÄRÄ

Pakolliset kurssit

Polynomifunktiot ja -yhtälöt (MAA2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija harjaantuu käsittelemään polynomifunktioita ja yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä. Kurssilla harjoitellaan myös käyttämään teknisiä apuvälineitä polynomifunktion tutkimisessa ja polynomiyhtälöihin ja polynomiepäyhtälöihin sekä polynomifunktioihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa. Keskeiset sisällöt ovat: polynomien tulo ja muotoa $(a + b)^n, n \leq 3, n \in \mathbb{N}$ olevat binomikaavat, 2. asteen yhtälö ja ratkaisukaava sekä juurten lukumäärän tutkiminen, 2. asteen polynomien jakaminen tekijöihin, polynomifunktio, polynomiyhtälöt ja polynomiepäyhtälön ratkaiseminen.

Geometria (MAA3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa sekä muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa sekä muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa käsitteleviä lauseita. Kurssilla harjoitellaan teknisten apuvälineiden käyttöä kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa ja geometriaan liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa. Keskeiset sisällöt ovat: kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus, sini- ja kosinilause, ympyrän, sen osien ja siihen liittyvien suorien geometria, kuvioihin ja kappaleisiin liittyvien pituuksien, kulmien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen.

Vektorit (MAA4)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin sekä oppii ratkaisemaan yhtälöryhmiä. Lisäksi kurssilla harjoitellaan teknisten apuvälineiden käyttöä vektoreiden tutkimisessa sekä suoriin ja tasoihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa. Keskeiset sisällöt ovat: vektoreiden perusominaisuudet, vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku ja vektorin kertominen luvulla, koordinaatiston vektoreiden skalaaritulo, yhtälöryhmän ratkaiseminen, suorat ja tasot avaruudessa.

Analyttinen geometria (MAA5)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää, kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrinen ja algebrallisten käsitteiden välille. Opiskelija syventää itseisarvokäsitteen ymmärtämystään ja oppii ratkaisemaan yksinkertaisia itseisarvoyhtälöitä ja vastaavia epäyhtälöitä. Kurssilla harjoitellaan teknisten apuvälineiden

käyttöä pistejoukon yhtälön tutkimisessa sekä yhtälöiden, yhtälöryhmien, itseisarvoyhtälöiden ja epäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusongelmissa. Keskeiset sisällöt ovat: pistejoukon yhtälö, suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälöt, itseisarvoyhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen, pisteen etäisyys suorasta.

Derivaatta (MAA6)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija osaa määrittää rationaalifunktion nollakohdat ja ratkaista yksinkertaisia rationaaliepäyhtälöitä. Opiskelija omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta, jatkuvuudesta ja derivaatasta ja osaa määrittää yksinkertaisten funktioiden derivaatat. Kurssilla harjoitellaan teknisten apuvälineiden käyttöä raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa ja rationaaliyhtälöiden ja epäyhtälöiden ratkaisemisessa sekä polynomi- ja rationaalifunktion derivaatan määrittämisessä sovellusongelmissa. Keskeiset sisällöt ovat: rationaaliyhtälö ja epäyhtälö, funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta, polynomifunktion, funktioiden tulon ja osamäärän derivoiminen, polynomifunktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen.

Trigonometriset funktiot (MAA7)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutkii trigonometrisia funktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla. Opiskelija oppii kurssilla ratkaisemaan trigonometrisia yhtälöitä, trigonometrinen funktioiden yhteydet, sekä derivoimaan yhdistettyjä funktioita. Kurssilla harjoitellaan teknisten apuvälineiden käyttöä trigonometrinen funktioiden tutkimisessa ja trigonometrinen yhtälöiden ratkaisemisessa sekä trigonometrinen funktioiden derivaattojen määrittämisessä sovellusongelmissa. Keskeiset sisällöt ovat: suunnattu kulma ja radiaani, trigonometriset funktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen, trigonometrinen yhtälöiden ratkaiseminen, yhdistetyn funktion derivaatta, trigonometrinen funktioiden derivaatat.

Juuri- ja logaritmfunktiot (MAA8)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija kertaat potenssien laskusäännöt mukaan lukien murtopotenssit. Kurssilla tutustutaan juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioiden ominaisuuksiin ja ratkaistaan niihin liittyviä yhtälöitä. Opiskelija osaa tutkia juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioita derivaatan avulla ja hyödyntää eksponenttifunktiota mallintaessaan erilaisia kasvamisen ja vähenemisen ilmiöitä. Kurssilla harjoitellaan teknisten apuvälineiden käyttöä juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioiden tutkimisessa ja ratkaisemisessa sekä juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktion derivaattojen määrittämisessä sovellusongelmissa. Keskeiset sisällöt ovat: potenssien laskusäännöt, juurifunktiot ja -yhtälöt, eksponenttifunktiot ja -yhtälöt, logaritmfunktiot ja -yhtälöt, juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioiden derivaatat Juuri- ja logaritmfunktiot.

Integraalilaskenta (MAA9)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään alkeisfunktioiden integraalifunktioita sekä ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan. Opiskelija osaa määrittää pintaaloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla sekä perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin. Kurssilla harjoitellaan teknisten apuvälineiden käyttöä funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja integraalifunktion määrittämisessä sekä määrätyn integraalin laskemisessa sovellusongelmissa. Keskeiset sisällöt ovat: integraalifunktio,

alkeisfunktioiden integraalifunktiot, määrätty integraali, pinta-alan ja tilavuuden laskeminen.

Todennäköisyys ja tilastot (MAA10)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija osaa havainnollistaa diskreettejä ja jatkuvia tilastollisia jakaumia sekä määrittää ja tulkita jakaumien tunnuslukuja. Opiskelija perehtyy kombinatorisiin menetelmiin, todennäköisyyden käsitteeseen ja todennäköisyyksien laskusääntöihin. Kurssilla käsitellään myös diskreettiä ja jatkuvaa todennäköisyysjakaumaa sekä normaalijakaumaa. Kurssilla harjoitellaan teknisten apuvälineiden käyttöä digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsitelyssä ja tutkimisessa sekä jakaumien tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyksien laskemisessa annetun jakauman ja parametrien avulla. Keskeiset sisällöt ovat: diskreetti ja jatkuva tilastollinen jakauma, jakauman tunnusluvut, klassinen ja tilastollinen todennäköisyys, kombinatoriikka, todennäköisyyksien laskusäännöt, diskreetti ja jatkuva todennäköisyysjakauma, diskreetin jakauman odotusarvo, normaalijakauma.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Lukuteoria ja todistaminen (MAA11)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija perehtyy logiikan alkeisiin ja tutustuu todistusperiaatteisiin sekä harjoittelee todistamista. Kurssilla tutustutaan lukuteorian peruskäsitteisiin ja perehdytään alkulukujen ominaisuuksiin. Opiskelija osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta jakoyhtälön ja kokonaislukujen kongruenssin avulla ja syventää ymmärrystään lukujonoista ja niiden summista. Kurssilla harjoitellaan teknisten apuvälineiden käyttöä lukujen ominaisuuksien tutkimisessa. Keskeiset sisällöt ovat: konnektiivit ja totuusarvot, geometrinen todistaminen, suora, käänteinen ja ristiriitatodistus, induktiotodistus, kokonaislukujen jaollisuus ja jakoyhtälö, Eukleideen algoritmi, alkuluvut ja Eratostheneen seula, aritmetiikan peruslause, kokonaislukujen kongruenssi.

Algoritmit matematiikassa (MAA12)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syventää algoritmista ajatteluaan ja osaa tutkia ja selittää, kuinka algoritmit toimivat. Opiskelija ymmärtää iteroinnin käsitteen ja oppii ratkaisemaan epälineaarisia yhtälöitä numeerisesti. Opiskelija osaa tutkia polynomien jaollisuutta ja määrittää polynomin tekijät sekä määrittää numeerisesti muutosnopeutta ja pinta-alaa. Kurssilla harjoitellaan teknisten apuvälineiden käyttöä algoritmien tutkimisessa ja laskutoimituksissa. Keskeiset sisällöt ovat: iterointi ja Newton-Raphsonin menetelmä, polynomien jakoalgoritmi, polynomien jakoyhtälö, Newton-Cotes-kaavat: suorakaidesääntö, puolisuunnikassääntö ja Simpsonin sääntö.

Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi (MAA13)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syventää differentiaali- ja integraalilaskennan teoreettisten perusteiden tuntemustaan ja osaa tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita. Opiskelija täydentää integraalilaskennan taitojaan ja soveltaa niitä muun muassa jatkuvien todennäköisyysjakaumien tutkimiseen sekä osaa tutkia lukujonon raja-arvoa, sarjoja ja niiden summia. Kurssilla harjoitellaan teknisten apuvälineiden käyttöä funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja derivaa-

tan laskemisessa annetun muuttujan suhteen sekä epäoleellisten integraalien, lukujonon raja-arvon ja sarjan summan laskemisessa sovellustehtävissä. Keskeiset sisällöt ovat: funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen, jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia, käänteisfunktio, kahden muuttujan funktio ja osittaisderivaatta, funktioiden ja lukujonojen raja-arvot äärettömyydessä, epäoleelliset integraalit, lukujonon raja-arvo, sarjat ja niiden summa

Paikallinen syventävä kurssi

Kertauskurssi (MAA14)

Kurssin tavoitteena on kerrata lukion pitkän matematiikan keskeisiä asioita ja valmistautua yo-kirjoitukseen.

BIOLOGIA

Pakolliset kurssit

Elämä ja evoluutio (BI1)

Kurssilla perehdytään elämän edellytyksiin ja kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin. Kurssilla tutustutaan myös biologian tapaan hankkia ja kuvata tietoa sekä biologiaan osana luonnontieteellistä ajattelua. Keskeinen näkökulma kurssilla on evoluutio ja sen merkityksen ymmärtäminen.

Ekologia ja ympäristö (BI2)

Kurssi tarkastelee ekologian perusteita ja elämän monimuotoisuutta sekä sen uhkia Suomessa ja muualla maailmassa. Keskeisinä teemoina ovat luonnon monimuotoisuutta uhkaavat tekijät ja mahdollisuudet suojella monimuotoisuutta. Kurssi perehdyttää myös muihin ekologiisiin ympäristöongelmiin. Kurssilla tehdään itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa pienimuotoinen ekologiaa tai ympäristön tilaa koskeva tutkimus tai kehittämisprojekti.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Solu ja perinnöllisyys (BI3)

Kurssin tarkoituksena on auttaa opiskelijaa syventämään ymmärrystä solun rakenteesta ja toiminnasta. Kurssilla tarkastellaan myös solun toiminnan ohjaamista, solujen lisääntymistä ja periytymisen perusteita. Kurssin työtavoille on keskeistä kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimustyö.

Ihmisen biologia (BI4)

Kurssilla perehdytään ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat ihmisen elintoiminnot, lisääntyminen sekä perimän ja ympäristön merkitys ihmisen terveyteen. Kurssilla tarkastellaan ihmiselimistön kykyä sopeutua muutokseen ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan.

Biologian sovellukset (BI5)

Kurssin tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää biologisen tutkimuksen merkityksen tulevaisuuden ongelmien ratkaisemisessa. Kurssilla perehdytään biologian erilaisiin sovelluksiin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa ja luonnonvarojen kestävä kehityksen mukaisessa käytössä. Keskeisiä tarkastelun koh-

teita ovat geeniteknologian ja mikrobiologian erilaiset sovellukset. Kurssilla opiskelija suunnittelee ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeen tai tutkimuksen.

MAANTIEDE

Pakolliset kurssit

Maailma muutoksessa (GE1)

Kurssi perehdyttää opiskelijan muuttuvan maailman ja sen alueellisten ongelmien tarkasteluun. Kurssin aikana seurataan ajankohtaisuutisointia eri puolilta maailmaa ja hahmotetaan globaaleja riskialueita sekä luonnonriskien, ympäristöriskien että ihmiskunnan riskien kannalta. Kurssi käsittelee myös eri puolilla maailmaa tapahtuvaa myönteistä kehitystä ja mahdollisuuksia hillitä, varautua, ennakoida sekä sopeutua riskeihin. Keskeisiä näkökulmia ovat ekososiaalinen kestävyys, kiertotalous ja globaalit kehityskysymykset.

Sininen planeetta (GE2)

Kurssilla tarkastellaan luonnonmaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana ovat luonnossa tapahtuvat prosessit ja niihin liittyvät syy-seuraussuhteet. Kurssilla tutustutaan luonnonmaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomeedia hyväksi käyttäen tulkitsemaan luonnonmaisemia ja niiden syntyä. Kurssi perehdyttää luonnonmaantieteellisen tiedon käyttöön yhteiskunnassa ja arkielämässä.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Yhteinen maailma (GE3)

Kurssilla tarkastellaan ihmismaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ihmistoiminnan alueellisten piirteiden tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana on luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien arviointi ihmistoiminnan kannalta. Kurssilla tutustutaan ihmismaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomeedia hyväksi käyttäen tulkitsemaan ihmistoiminnan jäsentymistä maapallolla. Kurssi perehdyttää ihmismaantieteellisen tiedon käyttöön yhteiskunnassa ja arkielämässä.

Geomeedia – tutki, osallistu ja vaikuta (GE4)

Kurssi perehdyttää aiemmilla kursseilla hankittujen maantieteellisten tietojen ja taitojen soveltamiseen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttamisessa. Keskeisiä näkökulmia kurssilla ovat osallistuva suunnittelu, maailmanlaajuiset kehitystrendit ja geomedian käyttö tutkimuksessa ja vaikuttamisessa.

FYSIIKKA

Pakolliset kurssit

Fysiikka luonnontieteenä (FY1)

Keskeiset sisällöt: fysiikan merkitys nykyaikana, jatko-opinnoissa ja työelämässä, tutustuminen perusvuorovaikutuksiin, maailmankaikkeuden rakenteisiin ja syntyyn sekä aineen rakenteeseen, voima liikkeen muutoksen aiheuttajana ja liikeilmiöt,

tutkimukset ja mallintaminen fysikaalisen tiedon rakentumisessa, tulosten kerääminen, esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi

Lämpö (FY2)

Keskeiset sisällöt: fysiikan merkitys energiantuotannon ratkaisuissa ja kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa, lämpö ja lämpötila, kaasujen tilanmuutokset, lämpölaajeneminen ja paine, kappaleiden lämpeneminen, jäähtyminen, olomuodon muutokset ja lämpöenergia, mekaaninen työ, teho ja hyötysuhde, energian säilyminen lämpöopissa ja lämmön siirtymissuunta, tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointia ja suunnittelua

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Sähkö (FY3)

Keskeiset sisällöt: fysiikan ja teknologian merkitys jokapäiväisessä elämässä ja yhteiskunnassa, sähkövirta ja jännite sekä resistanssi ja Ohmin laki, yksinkertaiset tasavirtapiirit ja Kirchhoffin lait, sähköteho ja Joulen laki, kondensaattori, diodi ja LED komponentteina, sähköstaattinen vuorovaikutus, Coulombin laki ja sähkökenttä, sähköturvallisuus, kytkentöjen tekeminen ja virtapiirien tutkiminen

Voima ja liike (FY4)

Keskeiset sisällöt: fysiikan merkitys yksilön ja yhteiskunnan turvallisuudelle, vuorovaikutus liikkeen muutoksen syynä, tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike, Newtonin lait, voimakuvio ja voimien yhteisvaikutus, etä- ja kosketusvoimia: paino, kitka, noste ja kvalitatiivisesti väliaineen vastus, liikeyhtälö, momentti ja tasapaino pyörimisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa, liikemäärän säilymlaki, impulssiperiaate ja yksiulotteiset törmäykset, liike- ja potentiaalienergia sekä mekaanisen energian säilymlaki, mallien käyttäminen ja muodostaminen sekä niiden rajoitukset ja puutteet

Jaksollinen liike ja aallot (FY5)

Keskeiset sisällöt: fysiikan merkitys lääketieteessä ja musiikissa, tasainen ympyräliike, gravitaatiovuorovaikutus, harmoninen voima ja värähdysliike, aaltoliikkeen synty ja aaltojen eteneminen, aaltoliikkeen heijastuminen, taittuminen, diffraktio, interferenssi ja seisovat aallot, ääni aaltoliikeilmionä, mallien ja simulaatioiden suhde todellisuuteen

Sähkömagnetismi (FY6)

Keskeiset sisällöt: fysiikan merkitys energia- ja viestintäteknologiassa, magnetismi, magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä, varatun hiukkasen liike sähkö- ja magneettikentässä, sähkömagneettinen induktio, magneettivuo, induktiolaki ja Lenzin laki, generaattori, muuntaja, vaihtovirran synty ja energian siirto sähkövirran avulla, sähkömagneettisen säteilyn spektri, valon heijastuminen, taittuminen, interferenssi ja diffraktio, tutkimuksen tai ongelmanratkaisuprosessin jäsennetty kuvaaminen.

Aine ja säteily (FY7)

Keskeiset sisällöt: näkökulmia fysiikan ja kosmologian kehittymiseen, energian kvantittuminen, sähkömagneettisen säteilyn kvantittuminen ja fotonit, aaltohiukkasdualismi, atomiytimen rakenne, ydinreaktiot, ydinenergia, ytimen sidosenergia sekä energian ja massan ekvivalenssi, radioaktiivisuus ja hajoamislaki, säteilyturvallisuus ja säteilyn hyötykäyttö, tiedonhankinta, esittäminen ja arviointi

KEMIA

Pakolliset kurssit

Kemiaa kaikkialla (KE1)

Keskeiset sisällöt: kemian merkitys nykyaikana, jatko-opinnoissa ja työelämässä, atomin rakenne ja jaksollinen järjestelmä pääpiirteissään, alkuaineiden ja yhdisteiden ominaisuuksia, aineiden ominaisuuksien selittäminen aineen rakenteen, kemiallisten sidosten ja poolisuuden avulla, kysymykset tiedonhankinnan lähtökohtana, turvallinen työskentely, aineen erotusmenetelmät, aineiden ominaisuuksien tutkiminen, havainnointi ja johtopäätösten tekeminen

Ihmisen ja elinympäristön kemiaa (KE2)

Keskeiset sisällöt: kemian merkitys hyvinvoinnin ja terveyden kannalta, orgaanisten yhdisteiden, kuten hiilivetyjen, happi- ja typpiyhdisteiden, rakenteiden mallintaminen ja kuvaaminen erilaisilla malleilla, avaruusrakenne ja isomeria, orgaanisten yhdisteiden ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla, ainemäärä ja pitoisuus, työvälineiden ja reagenssien käyttö sekä liuosten valmistus, aineen rakenteen analyysimenetelmät, kuten spektroskopia

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Reaktiot ja energia (KE3)

Keskeiset sisällöt: aineen ja energian säilyminen kemiallisessa reaktiossa, täsmällisen kemiallisen merkkikielen eli kemian symbolien käyttö reaktioyhtälöitä kirjoitettaessa sekä reaktioyhtälöiden matemaattinen käsittely. Kurssilla harjoitellaan myös kemialle luonteensaomaiseen tapaan kokeellisuutta eri muodoissaan, sekä tutkimustulosten käsittelemistä, tulkitsemista ja esittämistä.

Materiaalit ja teknologia (KE4)

Kurssilla käsitellään metallien ja polymeerien ominaisuuksia käyttöä. Opiskellaan sähkökemian keskeisiä periaatteita ja sovelluksia. Käsitellään atomien ulkoelektronirakennetta ja jaksollista järjestelmää alkuaineiden ominaisuuksien selittäjänä. Opetellaan kemiallisten reaktioiden laskennallista soveltamista.

Reaktiot ja tasapaino (KE5)

Kurssilla käsitellään kemiallisen reaktion nopeutta ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Opiskellaan tasapainoreaktioiden kemiaa ja tasapainotilaan vaikuttavia tekijöitä. Käsitellään happojen ja emästen tasapainoreaktioita niin graafisesti kuin laskennallisesti.

HISTORIA

Pakolliset kurssit

Ihminen ympäristön ja yhteiskuntien muutoksessa (HI1)

Kurssi tarkastelee yksilön, yhteiskunnan ja luonnon välistä vuorovaikutusta eurooppalaisessa ja globaalissa kulttuuriympäristössä. Opetuksen näkökulma on nykyisyyden selittämisessä sekä historiallisten ilmiöiden pitkän aikavälin tarkastelussa.

Kurssilla tutustutaan yhteiskunnallis-taloudellisten rakenteiden keskeisiin muutoksiin sekä sosiaali- ja ympäristöhistoriaan maanviljelyksen alusta nykyaikaan. Kurssilla harjoitellaan monipuolisen historiallisen lähdeaineiston hyödyntämistä. Itsenäisen Suomen historia (HI2)

Kurssin tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja taustoineen autonomian ajan loppupuolelta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman kehittyminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan sekä poliittiset, taloudelliset ja kulttuuriset murrokset. Kurssilla perehdytään Suomen historian erilaisiin lähteisiin, muuttuviin tulkintoihin ja historian tiedon käyttöön.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Kansainväliset suhteet (HI3)

Kurssi tarkastelee kansainvälisen politiikan keskeisiä ilmiöitä ja valtasuhteiden muutoksia 1900-luvun alusta nykypäivään. Kurssilla analysoidaan kansainvälistä politiikkaa erilaisten taloudellisten ja ideologisten mallien näkökulmista. Keskeisiä teemoja ovat kilpailun ja yhteistyön välinen jännite, tasapainon ja turvallisuuden taivottelu sekä erilaisten poliittisten järjestelmien kilpailu. Kurssilla syvennetään tiedon hakemisen, analysoinnin ja tuottamisen taitoja sekä perehdytään kansainväliin suhteisiin liittyvien erityyppisten lähteiden tulkintaan ja arviointiin.

Eurooppalaisen maailmankuvan kehitys (HI4)

Kurssi tarkastelee yhteiskunnallisen ajattelun, aatteiden ja ihmisoikeuksien kehittymistä sekä myyttisiä, uskonnollisia ja tieteellisiä maailmanselityksiä antiikista nykypäivään. Kurssilla perehdytään kulttuuriperintöön, taiteeseen ja tieteeseen oman aikansa ilmentäjinä Euroopassa. Tarkastelun kohteena on eurooppalainen ihminen, yksilön ja yhteiskunnan suhde, sukupuoli ja arkielämä.

Ruotsin itämaasta Suomeksi (HI5)

Kurssi tarkastelee Suomen kehitystä osana Itämeren alueen historiaa autonomian ajalle asti. Kurssilla perehdytään yhteiskunnan, talouden ja ympäristön lisäksi yhteisöjen ja yksilöiden väliseen vuorovaikutukseen, arjen historiaan ja ihmisten elämäntapaan sekä elinkeinoihin historian eri vaiheissa. Kurssilla syvennyttään erityisesti lähiympäristön historian lähteisiin ja erilaisiin tutkimusmenetelmiin.

Maailman kulttuurit kohtaavat (HI6)

Kurssilla perehdytään kulttuurin käsitteeseen ja kulttuurieroja koskevan ajattelun muutoksiin sekä tarkastellaan, miten suhtautuminen eri kulttuureihin on vaihdellut ajattelun ja yhteiskuntien rakenteen muuttuessa. Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä. Kurssilla tarkastellaan eurooppalaisten ja Euroopan ulkopuolisten kulttuurien kohtaamista ja vuorovaikutusta historian eri aikoina.

YHTEISKUNTAOPPI

Pakolliset kurssit

Suomalainen yhteiskunta (YH1)

Kurssi perehdyttää valtiollisiin ja yhteiskunnallisiin järjestelmiin ja niissä vaikuttamiseen. Kurssi keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita hyödyntäen. Keskeisiä näkökulmia ovat demokratia, yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta ja vaikuttaminen aktiivista ja osallistuvaa kansalaisuutta korostaen.

Taloustieto (YH2)

Taloustieteisiin pohjautuva kurssi johdattaa ymmärtämään talouden toimintaperiaatteita ja ajankohtaista talouspoliittista keskustelua. Se käsittelee mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kansalaisten, yritysten ja valtioiden näkökulmista. Kurssilla perehdytään talouden ja politiikan kytköksiin sekä työnteon ja yrittämisen merkitykseen hyvinvointivaltion rahoittamisessa. Lisäksi tarkastellaan talouden ja ympäristön suhdetta kestäväen kehityksen näkökulmasta.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma (YH3)

Kurssi perehdyttää Euroopan taloudelliseen ja poliittiseen yhdentymiseen ja yksittäisen kansalaisen asemaan yhdentyvässä Euroopassa ja globalisoituvassa maailmassa. Kurssi aikana opitaan seuraamaan ajankohtaisia maailman tapahtumia. Se kannustaa osallistumaan erilaisia kansainvälisen politiikan ilmiöitä koskevaan keskusteluun. Kurssin toteuttamisessa painotetaan tutkivaa oppimista, jossa hyödynnetään mediaa ja muita monipuolisia informaatiolähteitä.

Kansalaisen lakitieto (YH4)

Kurssilla perehdytään Suomen oikeusjärjestyksen ja oikeuden käytön perusasioihin. Tutustutaan tärkeimpiin oikeudellisiin sopimuksiin ja tiedon lähteisiin sekä paneudutaan tavanomaisten oikeusasioiden hoitamiseen.

USKONTO

Pakollinen kurssi

Uskonto ilmiönä – kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin jäljillä (UE1)

Kurssilla tutustutaan uskontoon ilmiönä ja tutkimuksen kohteena. Perehdytään nykyajan uskonnollisuuden kenttään, maailman ja Suomen uskontotilanteeseen, sekularisaatioon, uskonnottomuuteen ja uskonnonvapauden malleihin. Keskeisenä sisältönä on lisäksi Lähi-idän monoteistiset uskonnot juutalaisuus, kristinusko ja islam. Tutustutaan niiden kulttuuritaustaan, syntyyn, pyhien kirjojen syntyyn, asemaan, käyttöön ja tulkintatapoihin. Kurssilla perehdytään juutalaisuuden ja islamin sisäiseen monimuotoisuuteen, etiikkaan, elämäntapaan ja yhteiskunnalliseen suhteeseen eri puolilla maailmaa. Syvennetään ymmärrystä Lähi-idän monoteististen uskontojen yhteisistä piirteistä sekä uskontojen merkityksestä länsimaiselle kulttuuripiirille. Opitaan analysoimaan ajankohtaisia katsomusten kohtaamiseen liittyviä ilmiöitä.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Maailmanlaajuinen kristinusko (UE2)

Kurssilla perehdytään kristinuskon asemaan eri puolilla maailmaa sekä vuorovaikutukseen ympäröivän kulttuurin kanssa. Keskeisenä sisältönä on kristinuskon merkitys kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta. Kurssilla perehdytään kristinuskon keskeisiin suuntauksiin ja niiden syntytaustaan sekä vertaillaan niiden keskeisiä piirteitä. Kristinuskon erilaisten tulkintatapojen ja ilmenemismuotojen lisäksi tutustutaan kristillisperäisten uskontojen pääpiirteisiin sekä pohditaan ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (UE3)

Kurssilla perehdytään Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan. Pohditaan Aasian uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa. Kurssilla tutustutaan luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä niiden levinneisyyteen ja keskeisiin piirteisiin.

Uskonto suomalaisessa yhteiskunnassa (UE4)

Kurssin tavoitteena on tutustua monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen Suomen historiassa sekä nyky-Suomessa. Kurssilla käsitellään suomalaista uskonnollisuutta, Suomen uskontotilannetta ja sekularisaatiota sekä perehdytään uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen yhteiskunnan eri osa-alueilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa. Kurssilla analysoidaan uskonnonvapautteen ja uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua sekä kehitetään valmiuksia osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin.

Uskonnot tieteessä, taiteessa ja populaarikulttuurissa (UE5)

Kurssilla tutustutaan uskonnotutkimuksen ajankohtaisiin näkökulmiin ja menetelmiin eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusaloihin sekä taiteentutkimuksen, kulttuurintutkimuksen ja yhteiskuntatieteiden näkökulmiin. Kurssilla perehdytään uskonnon ja taiteen suhteeseen uskonnollisen taiteen ja arkkitehtuurin kautta, sekä käsitellään uskonnollisten oppien, uskonnollisen symboliikan ja myytien ilmaisua eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa. Lisäksi tutustutaan muinaissuomalaisen uskonnon ja kristinuskon vaikutukseen suomalaisessa kulttuuriperinnössä.

Uskonnot ja media (UE6)

Kurssilla tutustutaan uskontoon liittyviin ajankohtaisiin teemoihin mediassa sekä arvioidaan uskonnon ja median välisiä suhteita. Lisäksi tutustutaan uskonnolliseen mediaan ja pohditaan median vaikutusta uskonnollisiin ilmiöihin, asenteisiin ja mielikuviin. Kurssilla tarkastellaan uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttöä mediassa ja analysoidaan median hyödyntämistä uskonnoissa. Lisäksi osallistutaan uskontoon liittyvän mediasisällön tuottamiseen tai tehdään media-analyysia.

Paikalliset syventävät kurssit

Raamattukurssi (UE8)

Kurssi on mahdollista suorittaa osallistumalla esim. kahdelle viikonlopun mittaiselle raamattukurssille opistolla (yht. 28h). Arviointi suoritettu/hylätty.

Raamattupiiri (UE9)

Raamattupiirissä syvennetään Raamatun tekstien tuntemusta lukupiirimuotoisesti. Työskentely kurssilla on pitkälti keskustelupainotteista (yht. 28h). Arviointi suoritettu/hylätty.

FILOSOFIA

Pakollinen kurssi

Johdatus filosofiseen ajatteluun (F11)

Kurssilla perehdytään filosofian perusteisiin, ja tarkastellaan filosofisia kysymyksiä ja filosofista ajattelua filosofian perinteessä ja sovelletaan niitä ajankohtaisiin ongelmiin. Tutustutaan johdonmukaiseen argumentaatioon ja pätevän päättelyn perusteisiin ja harjoitellaan niitä suullisesti ja kirjallisesti. Opitaan keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen. Perehdytään tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen eroon. Kurssi tukee lukion muita oppiaineita tiedon ja argumentaation luonteen hahmottamisessa (väitteiden muodostaminen, koettelu ja perustelu) eri tieteenaloilla.

PSYKOLOGIA

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Psyykinen toiminta ja oppiminen (PS1)

Kurssi johdattaa psykologiseen ajatteluun. Keskeisiä sisältöjä ovat tietoinen ja tiedostamaton psyykinen toiminta ja sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutus ihmiseen sekä opiskelu ja oppiminen psykologian näkökulmista ja psykologisen tiedon muodostuminen.

Kehittyvä ihminen (PS2)

Kurssilla perehdytään ihmisen kehitykseen koko elämänkaaren aikana. Keskeisiä sisältöjä ovat kehityksen tutkiminen, kehityksen jatkuvuus ja kehityksen osa-alueet ja niihin vaikuttavat psyykkiset, biologiset ja sosiokulttuuriset tekijät. Lapsuus ja nuoruus kehitysvaiheina ovat kurssin erityisen mielenkiinnon kohteena.

Tietoa käsittelevä ihminen (PS3)

Kurssilla tarkastellaan kognitiivisten perustoimintojen (kuten havaitseminen, tarkkaavaisuus, muisti) periaatteita ja niiden neuropsykologista perustaa. Perehdytään kognitiivisen psykologian ja aivotutkimuksen tutkimusmenetelmiin. Lisäksi tarkastellaan jotakin korkeampitasoista kognitiivista toimintoa esimerkiksi kieltä, ongelmanratkaisua, päätöksentekoa tai asiantuntijuutta.

Tunteet, psyykinen hyvinvointi ja mielenterveys (PS4)

Kurssin osasisältönä pohditaan tunteita eri näkökulmista: tunteiden muodostuminen, kulttuurisidonnaisuus, merkitys itseymmärryksen välineenä sekä tunteet psykologisen tutkimuksen kohteena. Lisäksi kurssilla tarkastellaan psyykkistä hyvinvointia ja muun muassa nukkumista ja stressistä selviytymistä hyvinvoinnin osatekijöinä. Mielenkiinnon kohteena ovat myös keskeiset mielenterveyden ongelmat, niiden synty ja hoito.

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen (PS5)

Kurssi alkaa persoonallisuus-käsitteen määrittelystä. Pohdinnan kohteena ovat persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus. Kurssilla perehdytään erilaisiin persoonallisuusteorioihin, malleihin tai näkökulmiin (kuten sosiokognitiivinen, psykodynaaminen tai humanistinen psykologia, temperamenttiteoria tai piirreteoria) ja pohditaan, miten yksilöllisiä eroja voidaan tutkia. Lisäksi analysoidaan tilannetekijöiden ja ryhmäilmiöiden vaikutusta yksilön toimintaan yhteisöissä sekä kulttuurin vaikutusta persoonallisuuteen, vuorovaikutukseen ja yhteisölliseen toimintaan.

TERVEYSTIETO

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Terveysten perusteet (TE1)

Pakollisella kurssilla syvennetään perusopetuksen aikana opittua terveysosaamista ja ymmärrystä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä. Lisäksi opitaan tunnistamaan ja arvioimaan terveyden edellytysten toteutumista omassa elämässä, lähiyhteisöissä ja ympäristöissä sekä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Keskeistä on myös itsehoitovalmiuksien ja arjen terveysosaamisen kehittäminen, mielenterveyden suojaaminen sekä ajankohtaisten ja opiskelijoiden esille nostamien asioiden käsittely.

Ihminen, ympäristö ja terveys (TE2)

Kurssilla tarkastellaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta voimavarana ja perehdytään sosiaaliseen kestävyYTEEN osana kestäväN tulevaisuuden tavoitteita. Keskeistä on myös tarkastella perimän ja ympäristöön liittyvien tekijöiden yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen ja toimintakykyyn.

Terveyttä tutkimassa (TE3)

Kurssilla luodaan kokonaiskuvaa terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn historiallisista kehityslinjoista ja tulevaisuuden haasteista pääpiirteissään. Kurssilla vahvistetaan opiskelijan valmiuksia hankkia ja arvioida terveyteen liittyvää tutkimus- ja arkitietoa ja soveltaa terveysosaamistaan aktiivisena kansalaisena. Kurssilla perehdytään terveyteen vaikuttavien tekijöiden kriittiseen arviointiin ja pohditaan tutkimuksen ja päätöksenteon mahdollisuuksia terveyden edistämisessä lähiyhteisöissä, yhteiskunnassa ja globaalisti

LIIKUNTA

Paikalliset syventävät kurssit

Palloilukurssi (LI2)

Kurssilla opitaan pelailemalla erilaisia pallopelejä. Opiskelija harjaantuu liikuntataidoissaan ja saa kokemuksia yhdessä liikkumisesta reilun pelin hengessä. Opiskelijan koettu liikunnallinen pätevyys vahvistuu uuden oppimisen, liikunnan tuoman ilon ja virkistuksen myötä.

Terveyttä liikkuen (LI3)

Kurssilla syvennetään erityisesti fyysiseen toimintakykyyn liittyviä taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on oman säännöllisen liikunnan edistäminen sekä fyysisten

ominaisuuksien seuraaminen ja kehittäminen. Suoritustapana on oman kunnon mukainen kävely- tai juoksulenkki noin kaksi kertaa viikossa. Opettaja ohjaa liikuntaohjelman suunnittelua ja toteutusta. Liikuntasuunnitelmaa toteutetaan mahdollisuuksien mukaan liikuntateknologiaa hyväksi käyttäen.

Retkeilykurssi (LI4)

Kurssilla opitaan nauttimaan luonnossa liikkumisesta. Jokamiehen ja –naisen retkeilytaitoja opitaan tekemällä retkiä lähiympäristön luontokohteisiin. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä erälinjan kanssa.

MUSIIKKI

Valtakunnallinen syventävä kurssi

Musiikki ja minä (MU1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija löytää omat tapansa toimia musiikin alueella. Osallistumalla musiikilliseen toimintaan hän saa kokemuksia musisoinnista, syventää omaa osaamistaan ja pohtii asemaansa musiikin kuuntelijana, tulkitsijana, tekijänä ja kulttuuripalvelujen käyttäjänä. Hän saa tilaisuuksia taiteellisen ajattelun ja ilmaisutaitojen kehittämiseen. Omakohtaisen musiikkisuhteen kautta opiskelija ymmärtää musiikin merkityksiä elämässä ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Kurssilla tutustutaan opiskelijoiden omaan ja muuhun paikalliseen musiikkitoimintaan. Opiskelija oppii tarkkailemaan ääniympäristöään ja perehtyy kuulonhuoltoon. Kurssi voidaan suorittaa yhteistyössä kansalaisopiston tai musiikkiopiston kanssa.

KUVATAIDE

Paikalliset syventävät kurssit

Kuvat ja kulttuurit (KU1)

Keskeiset sisällöt: omat kuvat identiteettien rakentajina, kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjinä ja kulttuuriperinnön uudistajina, vaikuttaminen omissa ja muiden kuvissa, taiteessa, mediassa ja muissa ympäristöissä, erilaiset käsitykset taiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista, kuvataiteen käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot, kuvalliset, sanalliset ja muut kuvatulkinnan keinot sekä taiteen, median ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaiset ilmiöt. Kurssi voidaan suorittaa yhteistyössä kansalaisopiston kurssien kanssa.

Flow-tilaa metsästämissä (KU3)

Nyt voit hakea kuvataiteellista inspiraatiota yksin tai kaverin kanssa ja sitten – toteuta visiosi!

Kuvat ja identiteetti (KU5)

Kurssilla käsitellään monipuolisesti eri materiaaleja ja yhdistellään erilaisia tekniikoita kuvataiteen ilmaisuun. Opiskelija tekee itsenäisiä tuotoksia sekä osallistuu yhteisiin projekteihin muiden opiskelijoiden kanssa. Tutustumme kuvien käyttämiseen taiteessa. Kuvien avulla opiskelija ilmaisee omaa identiteettiään eri keinoja käyttämällä esim. valokuvaus. Analysoidaan kuvien käyttäminen vaikuttamisen välineenä ryhmätyönä. Tavoitteena on löytää ja kehittää opiskelijan omaa kuvailmaisua sekä opetella sanoittamaan kuvataidetta rakentavasti. Harjoitellaan kuvien tarkastelua,

tulkintoja ja analysointia. Mahdollisuuksien mukaan järjestetään näyttelykäyntejä Pirkanmaan alueella.

TEEMAOPINNOT

Valtakunnallinen syventävä kurssi

Tutkiva työskentely (TO1)

Tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee, toteuttaa ja esittää johonkin aihepiiriin tai ilmiöön liittyvän dokumentoidun projektin, tutkielman, keksinnön tai muun tuotoksen. Kurssin aikana opiskelija työskentelee mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä muiden opiskelijoiden tai ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Työskentely tapahtuu kokonaan tai osittain koulun ulkopuolisissa toimintaympäristöissä, mikä vahvistaa koulussa ja arki- ja työelämässä hankitun osaamisen välistä yhteyttä. Kurssi keskittyy tiedonalojen välisten yhteyksien hahmottamiseen sekä erityisesti kriittisen ja luovan ajattelun kehittämiseen oppiainerajat ylittävästi. Opiskelija hyödyntää työskentelyssä tieto- ja viestintäteknologiaa ja kehittää siihen liittyviä taitojaan. Kurssin keskeisillä sisällöillä on yhteys kahden tai useamman eri oppiaineen tietoihin ja taitoihin sekä aihekokonaisuuksiin. Opiskelijalle voidaan lukea hyväksi kokonaan tai osin kurssin tavoitteiden ja sisältöjen mukainen muualla hankittu osaaminen.

OPISKELUTAIDOT

Paikallinen syventävä kurssi

Opiskelutaitojen kurssi (OTK)

Kurssin tavoitteena on vahvistaa eri oppiaineissa tarvittavia opiskelutaitoja ja lisätä tietoisuutta omasta oppimisesta. Kurssisuoritus muodostuu koko lukioajalta kerättävistä läsnäolomerkinnöistä seuraavalla tavalla: Opiskelija osallistuu oman ryhmänsä ryhmänohjaukseen. Ryhmänohjauksen jälkeen opiskelija tekee itsenäisesti tai ohjatusti tehtäviä ensisijaisesti siinä oppiaineessa, jossa hänellä on suurin tuen tarve. Tehtävät voivat olla esimerkiksi kyseisen oppiaineen kurssilla annettuja koti-tehtäviä tai kurssitehtäviä. Työskentelyyn opiskelija saa tarvittaessa tukea aineen opettajalta.

TUTOR-TOIMINTA

Paikallinen syventävä kurssi

Tutor-kurssi (TU)

Tutor-toiminnan tavoitteena on vahvistaa yhteisöllisyyttä lukio-opiskelijoiden keskuudessa. Tutorit koulutetaan ottamaan vastaan erityisesti uusia opiskelijoita ja kantamaan vastuuta heidän ohjaamisestaan lukio-opintoihin ja opistoelämään. Kurssisuoritus edellyttää aktiivista osallistumista tutor-toiminnan koulutus- ja ohjaustilanteisiin. Kurssisuorituksen myöntää tutor-toiminnan ohjaaja.

OPISKELIJAKUNTATOIMINTA

Paikallinen syventävä kurssi

Opiskelijakuntatoiminnan kurssi (OK)

Opiskelijakuntatoiminnan tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden osallisuutta opistoelämässä. Kaikki lukion opiskelijat kuuluvat opiskelijakuntaan. Opiskelijakunta

valitsee keskuudesta opiskelijakunnan hallituksen. Kurssisuoritus edellyttää aktiivista osallistumista opiskelijakunnan toimintaan. Tällaista toimintaa voivat olla esimerkiksi erilaisten tapahtumien järjestäminen, vastuutehtävät hallituksessa ja varainkeruu. Kurssisuorituksen myöntää opiskelijakuntatoiminnan ohjaaja.

MEDIA-, MARKKINOINTI- JA PR-TOIMINTA

Paikallinen syventävä kurssi

Media-, markkinointi- ja pr-kurssi (MMPR)

Tule tekemään pr:ää omalla persoonallasi. Kurssilla sometetaan aktiivisesti opiston arjesta ja tapahtumista. Kurssin opiskelijat julkaisevat opiston oman lehden sekä yläpitävät youtube-kanavaa. Kurssilla myös harjoitellaan markkinointia ja mainostamista sekä osallistutaan nuorisotapahtumiin edustustehtävissä.

KORKEAKOULUOPINNOT

Paikallinen syventävä kurssi

Korkeakoulukurssi (KKK)

Korkeakoulukurssin tavoitteena on tutustua eri tieteenaloihin ja korkeakoulujen opetustarjontaan. Opiskelija osallistuu yhteensä kahdeksalle yliopistojen tai ammattikorkeakoulujen (avoimelle) luennolle. Luento voi olla lähiopetusta tai internetin välityksellä tapahtuvaa etäopetusta. Myös korkeakoulujen tutustumispäivät, Studia-messut ja korkeakoulujen esittelyvierailut opistolla voidaan lukea mukaan kurssisuoritukseen. Jokaisesta luennosta tai vierailusta opiskelija kirjoittaa pohtivaa oppimispäiväkirjaa. Korkeakoulukurssin opinnot voidaan sopimuksen mukaan hyväksilukea myös Tutkiva työskentely (TO1) –teemakurssin yhteyteen. Sovi korkeakoulukurssin aikataulusta ja tarkemmasta suoritustavasta kurssia ohjaavan opettajan kanssa.

VAHVUUSVALMENNUS

Paikallinen syventävä kurssi

Vahvuusvalmennus (VV1)

Vahvuusvalmennuksessa tutustut omiin voimavaroihisi ja vahvuuksiisi. Vahvuusvalmennus vahvistaa itsetuntemusta sekä oman paikan ja itselle sopivien jatko-opinto- ja uramahdollisuuksien löytämistä. Vahvuusvalmennus sisältää sekä ryhmä- että yksilötyöskentelyä, ja opintojakson jälkeen saat käyttöösi oman vahvuusprofiilisi.

OPPIKIRJALUETTELO 2022–2023

Huomaa, että käynnissä on sekä uuden LOPS2021 että vanhan LOPS2016 mukaisia oppikirjoja. Pelkkä kirjainkoodi (esim. BI1) tarkoittaa uuden LOPS2021:n mukaista opintojaksoa. v-alkuinen koodi (esim. vBI2) tarkoittaa vanhan LOPS2016:n mukaista kurssia. Ole siis tarkkana, että hankit oikean kirjan. Voit itse valita, hankitko digitaalisen tai paperisen kirjan. Lisäksi tarvitset opinnoissa kannettavan tietokoneen. Oppivelvolliset saavat kirjat ja tietokoneen lainakäyttöön koululta. Jos sinulla on kysyttävää näistä hankinnoista, ota yhteyttä koulun opettajiin.

BIOLOGIA

- BI1: BIOS 1, Elämä ja evoluutio, SanomaPro 2021
- BI2–3: BIOS 2, Ekologian perusteet, SanomaPro 2021;
BIOS 3, Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, SanomaPro 2021
- vBI2: BIOS 2, Ekologian perusteet, SanomaPro 2021;
BIOS 3, Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, SanomaPro 2021
- BI4: BIOS 4, Solu ja perinnöllisyys, SanomaPro 2022
- vBI3: BIOS 4, Solu ja perinnöllisyys, SanomaPro 2022
- BI5: BIOS5, Ihmisen biologia, SanomaPro 2022
- vBI4: BIOS5, Ihmisen biologia, SanomaPro 2022
- BI6: BIOS6, Biotekniikka ja sen sovellukset, SanomaPro 2022
- vBI5: BIOS6, Biotekniikka ja sen sovellukset, SanomaPro 2022

ENGLANTI

Opettaja suosittelee opintojaksoille ENA0–vENA8 paperista kirjaa.

- ENA9 (LOPS 2021 starttiopintojakso): Heroes, Otava
- ENA1: New Insights 1–2, Otava 2021
- ENA2: —,—
- ENA3: New Insights 3, Otava 2021
- ENA4: New Insights 4, Otava 2021
- ENA5: New Insights 5, Otava 2021
- ENA6: New Insights 6, Otava 2021
- vENA7: Insights 7, Otava 2016
- vENA8: Insights 8, Otava 2016
- vENA9: Studeon sähköinen kurssimateriaali ENABI Ready, Set, Go (LOPS 2016). Ohjeet materiaalin hankkimiseen <https://www.studeo.fi/lukio/kayttoonotto/>

FILOSOFIA

- FI1: Idea 1, Otava 2021

FYSIIKKA

- FY1–2: VIPU 1–2, Otava 2021

HISTORIA

- HI1: Forum Historia 1, Ihminen, ympäristö ja historia, Otava 2021
- HI2: Forum Historia 3 (HUOM! numero), Itsenäisen Suomen historia, Otava 2022
- HI3: Forum Historia 2 (HUOM! numero), Kansainväliset suhteet, Otava 2021
- HI4: Forum Historia 4, Eurooppalainen ihminen, Otava 2021
- HI5: Forum Historia 5, Ruotsin itämaasta Suomeksi, Otava 2022

SAKSA

- SAB31: Magazin.de 1, Otava 2021
- SAB32: Magazin.de 2, Otava 2021
- SAB33: Magazin.de 3, Otava 2021
- SAB34: Magazin.de 4, Otava 2021
- SAB35: Magazin.de 5, Otava 2021

TERVEYSTIETO

- TE1: Terve 1, Terveys voimavarana, SanomaPro 2021
- TE2: Terve 2, Terveys ja ympäristö, SanomaPro 2021
- TE3: Lukion Syke 3, Terveys ja yhteiskunta, Edita 2022

USKONTO

- UE1: Uusi Arkki 1, Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, Edita 2021
- vUE2: Uusi Arkki 2, Maailmanlaajuinen kristinuskko, Edita 2016
- UE3: Uusi Arkki 3, Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, Edita 2021
- vUE4: Uusi Arkki 4, Uskonto suomalaisessa yhteiskunnassa, Edita 2016
- UE5: Uusi Arkki 5–6, Uskonto tieteessä, taiteessa ja mediassa, Edita 2016

YHTEISKUNTAOPPI

- YH1: Forum Yhteiskuntaoppi 1, Suomalainen yhteiskunta, Otava 2021
- YH2: Forum Yhteiskuntaoppi 2, Taloustieto, Otava 2021
- YH3: Forum Yhteiskuntaoppi 3, Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, Otava 2022
- YH4: Forum Yhteiskuntaoppi 4, Lakitieto, Otava 2022

ÄIDINKIELI

Kaikille kursseille oppikirjana Särmä Tietokirja, Suomen kieli ja kirjallisuus, Otava, uusin painos. Lisäksi tehtäväkirja:

- Ä11: Särmä, tehtäväkirja 1, Otava 2021
- Ä12: Särmä, tehtäväkirja 2–3, Otava 2021
- Ä13: —, —
- Ä14: Särmä, tehtäväkirja 4, Otava 2021
- Ä15: Särmä, tehtäväkirja 5, Otava 2021
- Ä16: Särmä, tehtäväkirja 6–7, Otava 2021
- Ä17: —, —
- vÄ18: Äly-materiaali
- vÄ19: Äly-materiaali

SUOMI TOISENA KIELENÄ

- S21: Särmä 1 S2 Digitehtävät, Otava
- S22: Särmä 2 S2 Digitehtävät, Otava
- S23: Särmä 3 S2 Digitehtävät, Otava
- S24: Särmä 4 S2 Digitehtäväkirja, Otava 2021
- S25: Särmä 5 S2 Digitehtäväkirja, Otava 2021
- S26: Särmä 6 S2 Digitehtävät, Otava
- S27: Särmä 7 S2 Digitehtävät, Otava
- vS28: Äly-materiaali
- vS29: Äly-materiaali

KARKUN EVANKELISEN OPISTON JÄRJESTYSSÄÄNTÖ

1. Järjestyssääntöjen tarkoitus ja soveltaminen

1.1. Järjestyssääntöjen tarkoitus on edistää opiston sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä opiskelijayhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä.

1.2. Järjestyssäännöt koskevat opiston toimesta järjestettyä opetusaikaa sekä opiskelijan vapaa-ajan viettoa opiston alueella.

1.3. Opiston alueeseen kuuluvat opetus- ja asuntolarakennukset tonttialueineen.

2. Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

2.1. Opiskelijalla on oikeus yhdenvertaiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun, henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen sekä yksityiselämän suojaan.

2.1.1. Yksityiselämän suojaan kuuluu, että toisesta henkilöstä otettua kuvaa, äänitettä tai videota ei saa julkaista ilman tämän lupaa internetissä, sosiaalisessa mediassa tai muussa julkisessa paikassa.

2.2. Opiskelijan on säännöllisesti seurattava työjärjestyksensä mukaista lähiopetusta. Poissaoloihin sovelletaan niistä erikseen annettuja linjakohtaisia määräyksiä.

2.3. Lähiopetustilaisuudet alkavat täsmällisesti työjärjestyksessä ilmoitettuna ajankohtana.

2.4. Opiskelijalla on oikeus saada hyvää opetusta ja velvollisuus käyttäytyä opetustilaisuudessa asiallisesti.

2.5. Oppilastöihin ei saa kopioida tekstiä tai kuvia lähdeä ilmaisematta.

3. Turvallisuus, viihtyisyys ja opiskelun esteetön sujuminen

3.1. Jokainen opistoyhteisön jäsen on oikeutettu nauttimaan siististä opistosta ja siksi myös velvollinen pitämään opistorakennukset ja -alueen siistinä.

3.2. Opiston omaisuutta on käsiteltävä huolellisesti. Omaisuuden vahingoittamisesta tai kaatoamisesta aiheutuva korvausvelvollisuus määräytyy vahingonkorvauslain mukaan.

3.3. Tupakkatuotteiden käyttäminen sekä alkoholin ja huumeiden hallussapito, käyttäminen ja niiden vaikutuksen alaisena esiintyminen opiston alueella on kielletty.

3.4. Mobiililaitteiden häiritsevä käyttö opiskelutilanteessa on kiellettyä.

3.5. Opiskelijoiden pukeutumisen on oltava asiallista.

3.6. Opiston tiloissa voi pitää lemmikkieläimiä vain niihin erityisesti varatuissa tiloissa.

3.7. Jokaisella on oikeus työrauhaan sekä mahdollisuuteen levätä, siksi opiskelijan on noudatettava asuntoloiden vierailu- ja hiljaisuusaikoja.

3.7.1. Opistossa asuville opiskelijoille on tarkemmat asumista ja olemista koskevat ohjeet: viikko-opiskelijoille ”Asujan opas”, erälinjalaisille ”Opiskelijan opas” ja lyhytkurssilaisille ”Asujan aakkoset”.

3.8. Sääntöjen ja ohjeiden rikkomuksesta voi rehtori antaa opiskelijalle kirjallisen varoituksen. Mikäli kirjallinen varoitus katsotaan riittämättömäksi, päättää johtokunta opiskelijan enintään vuoden mittaisesta määräaikaisesta asuntolasta tai opistosta erottamisesta.

Tämä sääntö tulee voimaan 30.5.2018 ja kumoaa samalla aiemman järjestyssäännön. Muutoksista tähän sääntöön päättää koulutuksen järjestäjä.

Olen lukenut ja ymmärtänyt yllä olevan järjestyssäännön ja sitoudun noudattamaan sitä.

(allekirjoitus)

OPINTOJEN SUUNNITTELU

1. periodi

Kesto _____ viikkoa

Kurssit	Suoritus- tapa	Vaadittavat tehtävät	Palautettava viimeistään	Koe

Muu ajankäyttö (omat menot tms.)

2. periodi

Kesto _____ viikkoa

Kurssit	Suoritus- tapa	Vaadittavat tehtävät	Palautettava viimeistään	Koe

Muu ajankäyttö (omat menot tms.)

3. periodi

Kesto _____ viikkoa

Kurssit	Suoritus- tapa	Vaadittavat tehtävät	Palautettava viimeistään	Koe

Muu ajankäyttö (omat menot tms.)

4. periodi

Kesto _____ viikkoa

Kurssit	Suoritus- tapa	Vaadittavat tehtävät	Palautettava viimeistään	Koe

Muu ajankäyttö (omat menot tms.)